

ภาคผนวก

- แบบสอบถาม
- แบบสัมภาษณ์
- รายนามผู้ให้สัมภาษณ์
- รายงานการสัมภาษณ์
- ธรรมเนียมบรรยายในพิธีกรรมในการทำศพ
- บทสวดพระอภิธรรม 7 คัมภีร์ แปล

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับ หลักธรรมและความเชื่อเกี่ยวกับพิธีกรรมในการทำศพของพุทธศาสนิกชน ซึ่งแบบสอบถามนี้ใช้เป็นข้อมูลเพื่อการวิจัยเท่านั้น และวิเคราะห์ผลในภาพรวม จึงไม่มีผลกระทบต่อผู้ตอบแบบสอบถาม

2. แบบสอบถามฉบับนี้มี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามได้ เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา และภูมิลำเนาเดิม ความสัมพันธ์กับผู้ตาย และสาเหตุที่มาร่วมงานหรือจัดงานที่วัดประยูรวงศาวาสวรวิหาร โดยเป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 หลักธรรมและความเชื่อเกี่ยวกับพิธีกรรมในการทำศพ โดยเป็นแบบสอบถามแบบประมาณค่า

ตอนที่ 3 ความเข้าใจในหลักธรรมและความเชื่อในการมาร่วมพิธีกรรมในการทำศพ โดยเป็นคำถามปลายเปิด

3. ขอความร่วมมือช่วยตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อตามความเป็นจริงและขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

พระมหาวิเชียร พุฒมนัส

นักศึกษาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาไทยศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย V ลงในช่อง O หรือเติมข้อความในช่องว่างที่ตรงกับความเป็นจริง

1. เพศ

- ชาย หญิง

2. อายุ

- 25-30 ปี 31-35 ปี 36-40 ปี
 41-45 ปี 46-50 ปี มากกว่า 50 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

- ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า สูงกว่าปริญญาตรี

4. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

- ต่ำกว่า 10,000 บาท 10,001-20,000 บาท
 20,001-30,000 บาท 30,001-40,000 บาท
 40,001-50,000 บาท มากกว่า 50,000 บาท

5. ภูมิลำเนาเดิม

- กรุงเทพฯ โปรดระบุเขต.....
 ภาคกลาง โปรดระบุจังหวัด.....
 ภาคเหนือ โปรดระบุจังหวัด.....
 ภาคตะวันออก โปรดระบุจังหวัด.....
 ภาคอีสาน โปรดระบุจังหวัด.....
 ภาคใต้ โปรดระบุจังหวัด.....

6. มาร่วมกิจกรรมเกี่ยวข้องกับศพโดย

- ญาติสนิทใกล้ชิด เช่น บุตรีธิดา พ่อแม่ เพื่อนบ้าน เพื่อนร่วมงาน
พระภิกษุที่มาร่วมงาน เจ้าหน้าที่ของวัด
จากธุรกิจ เป็นเพื่อนของลูกหลาน

7. สาเหตุที่เลือกจัดงานศพหรือมาร่วมงานศพที่วัดประยูรวงศาวาสวรวิหาร เพราะ (เลือกข้อเดียว)

- ใกล้บ้าน สะดวกต่อการเดินทาง ใกล้เจดีย์ประจำตระกูล
มีความใกล้ชิดกับวัดเป็นการส่วนตัว สถานที่เอื้ออำนวยความสะดวก
ชอบบรรยากาศของวัด เหตุผลอื่นๆ โปรดระบุ.....

ตอนที่ 2 หลักคำสอนและความเชื่อเกี่ยวกับพิธีกรรมในการทำศพ

	คำถาม	เชื่อ	ไม่แน่ใจ	ไม่เชื่อ
1.	การจัดงานศพจะทำให้ผู้ตายได้รับผลบุญ			
2.	การจุดธูปไหว้ศพจะทำให้เราสามารถสื่อสารไปถึงผู้ตายได้			
3.	การนิมนต์พระมาสวด 4 รูป เป็นเรื่องงานอวมงคล			
4.	การจัดงานศพเป็นการแสดงถึงความกตัญญู			
5.	การรดน้ำศพเป็นการสื่อถึงการขอขมาต่อผู้ตาย			
6.	ถ้ามีคนตาย 2 คน ในปีเดียวกันในบ้านนั้น จะมีตายเป็นคนที่ 3 จึงต้องแก้เคล็ดด้วยการนำตุ๊กตาใส่ในโลงคนตาย			
7.	การประพรมน้ำมนต์หรือสารช่วยปิดเป่าสิ่งไม่เป็นมงคลในการมาร่วมงานบำเพ็ญกุศลศพ			
8.	การทำบุญ 3 วาระ คือ 7 วัน 50 วัน และ 100 วัน จะทำให้ผู้ตายได้รับผลบุญครบถ้วน			
9.	การสวดพระอภิธรรมหน้าศพเป็นการทำตามพุทธประเพณี			
10.	การต่อไฟตลอดเวลาเพื่อเป็นการนำทางให้ผู้ตาย			
11.	การโยงกุษาโยงหรือสายโยงจากมือของผู้ตายแล้วนำผ้าบังสุกุล ทอดวางบนกุษาโยงหรือสายโยงนั้น แล้วให้พระสงฆ์พิจารณาผ้าบังสุกุล ก็เพื่อให้ผู้ตายได้ทำบุญด้วยมือตนเอง			
12.	การไปร่วมงานฌาปนกิจศพเพื่อร่วมบูชาความดีของผู้ตายด้วยการใช้ดอกไม้จันทน์			
13.	การเผาศพวันศุกร์ ให้ทุกข์คนยังอยู่			
14.	การเก็บอัฐิของผู้ตายไว้บูชาเป็นเหตุให้เกิดมงคลชีวิต			

ตอนที่ 3 ความเข้าใจด้านหลักธรรมและความเชื่อที่ได้รับจากการมาร่วมพิธีกรรมในการทำศพ

1. ท่านเข้าใจเกี่ยวกับพิธีกรรมการทำบุญต่ออนาม (ทำบุญต่ออายุ) อย่างไรบ้าง

.....
.....

2. ท่านเข้าใจในพิธีกรรมการรดน้ำศพอย่างไรบ้าง

.....
.....

3. ท่านเข้าใจพิธีกรรมการมัดตราสังศพอย่างไรบ้าง

.....
.....

4. ท่านเข้าใจขั้นตอนต่างๆ ของพิธีกรรมการบรรจุศพลงในหีบศพ เช่น การซื้อที่ การนำเงินใส่ในปากผู้ตาย การบังสุกุลปากหีบ อย่างไรบ้าง

.....
.....

5. ท่านเข้าใจพิธีกรรมการบำเพ็ญกุศลสวดพระอภิธรรมอย่างไรบ้าง

.....
.....

6. ท่านเข้าใจพิธีกรรมในการทำบุญ 7 วัน 50 วัน และ 100 วัน อย่างไรบ้าง

.....
.....

7. ท่านเข้าใจขั้นตอนต่างๆ ของพิธีกรรมการเชิญศพขึ้นตั้งบนจิตกาธาน (เมรุ) เช่น การตั้งกระบวนแห่ การนำศพเวียนซ้ายรอบเมรุ 3 รอบ และการเชิญขึ้นตั้งบนจิตกาธานอย่างไรบ้าง

.....
.....

8. ท่านเข้าใจขั้นตอนต่างๆ ของพิธีกรรมการประกอบพิธีฌาปนกิจศพ เช่น การทอดผ้าบังสุกุล การวางดอกไม้จันทน์ และการโปรยทานอย่างไรบ้าง

.....
.....

9. ท่านเข้าใจพิธีกรรมในการเก็บอัฐิของผู้ตายอย่างไรบ้าง

.....
.....

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถาม

เจริญพร

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์นี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับ หลักธรรมและความเชื่อเกี่ยวกับ พิธีกรรมในการทำศพของพุทธศาสนิกชน ซึ่งในการสัมภาษณ์ครั้งนี้ใช้เป็นข้อมูลเพื่อการวิจัย เท่านั้น และวิเคราะห์ผลในภาพรวม จึงไม่มีผลกระทบต่อผู้ตอบให้สัมภาษณ์

ผู้วิจัยต้องการข้อมูลดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามได้ เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา และภูมิลำเนาเดิม
2. ข้อมูลเกี่ยวกับหลักธรรมและความเชื่อเกี่ยวกับพิธีกรรมในการทำศพ
3. ข้อมูลเกี่ยวกับความเข้าใจในหลักธรรมและความเชื่อในการมาร่วมพิธีกรรมในการทำศพ

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์พระภิกษุที่ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการฌาปนสถานและเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับ พิธีกรรมการทำศพ ในวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร การสัมภาษณ์ครั้งนี้เป็นแบบไม่มีโครงสร้าง เป็นการรวบรวมข้อมูลที่มีแต่หัวข้อที่ต้องการสัมภาษณ์ เป็นประเด็นกว้างๆ ส่วนคำถามสำหรับผู้ให้สัมภาษณ์ทุกคน ผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละคนอาจให้รายละเอียดปลีกย่อยที่ต่างกัน ซึ่งคำถามเกี่ยวกับ รายละเอียดต่างๆ จะเกิดขึ้นต่อเนื่องจากการให้ข้อมูลของผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละคน เพื่อที่ผู้วิจัยจะ ได้รับรู้โดยความเป็นจริงในด้านต่างๆ

พระมหาวิเชียร พุฒมนัส
นักศึกษาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาไทยศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

วัตถุประสงค์	คำถามหลัก	คำถามรอง	คำถามเจาะลึก	หมายเหตุ
เพื่อศึกษาเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ให้ข้อมูล เช่น เพศ วัย อายุ ระดับการศึกษา และภูมิถิ่นกำเนิด	1. ข้อมูลทั่วไป	1. เพศอะไร 2. อายุเท่าไร 3. ระดับการศึกษาอะไร		
	2. บวชมากี่ปีแล้ว	1. อยู่เปรียญอะไร 2. เรียนจบชั้นอะไร		
	3. ทำงานมากี่ปีแล้ว	1. เคยทำเกี่ยวกับงานศพให้วัดอื่นไหม		
	4. ที่อยู่อาศัย	1. ท่านเป็นคนจังหวัดอะไร อยู่ภาคไหน 2. อยู่ที่วัดมากี่ปีแล้ว		
เพื่อศึกษาความเชื่อเกี่ยวกับพิธีกรรมในการทำศพของพุทธศาสนิกชนในสังคมไทย	ความเชื่อเกี่ยวกับงานศพมีอะไรบ้าง	1. ปกติที่วัดมีขั้นตอนการทำศพอย่างไรบ้าง 2. มีการเปลี่ยนแปลงจากอดีตมากน้อยแค่ไหน 3. การทำศพในปัจจุบันมีข้อเสียและข้อดีอะไรบ้างเทียบกับอดีต 4. ความเชื่อในสยดาของท่านเป็นอย่างไร	1. ปกติมางานศพมีข้อห้ามอะไรบ้าง 2. ในสังคมไทยเราได้รับผลอะไรจากพิธีกรรมงานศพในปัจจุบัน	

วัตถุประสงค์	คำถามหลัก	คำถามรอง	คำถามเจาะลึก	หมายเหตุ
		5. ความเชื่อเกี่ยวกับพิธีกรรมงานศพมีที่มาอย่างไร ตามที่ท่านทราบ 6. ผลจากการเกี่ยวข้องมาหลายปี ท่านเชื่อหรือไม่ว่าการทำศพที่ถูกต้องจะทำให้ชีวิตเจริญขึ้นแก่ลูกหลาน 7. การทำศพที่ท่านเห็นว่าเป็นการสมควร ควรเป็นการทำศพในลักษณะใด		
ความเข้าใจในหลักธรรมของพิธีกรรมในการทำศพของพุทธศาสนิกชนในสังคมไทย	หลักธรรมที่สอดแทรกอยู่ในพิธีกรรมการทำศพมีอะไรบ้าง	1. ท่านคิดว่าหลักธรรมที่ปรากฏในงานศพในสมัยปัจจุบันมีอะไรบ้าง 2. ท่านคิดว่าชาวพุทธในสังคมปัจจุบันเข้าใจถึงหลักธรรมที่สอดแทรกในพิธีกรรมในการทำศพหรือไม่ อย่างไร		

วัตถุประสงค์	คำถามหลัก	คำถามรอง	คำถามเจาะลึก	หมายเหตุ
		3. ท่านคิดว่าหลักธรรมที่ได้จากงานศพสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับชีวิตในสังคมไทยปัจจุบันอย่างไร 4. ท่านคิดว่าหลักธรรมในงานศพได้สูญหายไปตามการเปลี่ยนแปลงทางพิธีกรรมระหว่างอดีตหรือปัจจุบันหรือไม่ อย่างไร		
พิธีกรรมในการทำศพในศาสนาพุทธของสังคมไทยในยุคปัจจุบัน	ถ้าจะจัดงานศพในปัจจุบันมีขั้นตอนอย่างไรบ้าง และตามที่ท่านทราบแต่ละวัดมีขั้นตอนที่ต่างกันหรือไม่			

รายนามผู้ให้สัมภาษณ์

- พระครูศีลวัฒน์ภรณ์ (สุรินทร์ กิตติภุทโท) (น.ธ.เอก) ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร
เจ้าคณะแขวงกัลยาณมิตร เจ้าคณะ 13
อดีตผู้อำนวยการฌาปนสถานวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร
- พระครูปลัดทวีป ปรุกโกโม เจ้าคณะ 7 วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร
อดีตผู้อำนวยการฌาปนสถานวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร
- พระครูพิพิธธรรมภาณ (สมมิตร อาจารย์สิริ) (ป.ธ. 5) ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร
อดีตผู้อำนวยการฌาปนสถานวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร
- พระมหาสมชาย ปภุสฺสโร ป.ธ. 6 ผู้อำนวยการฌาปนสถานวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร
- พระครูสังฆรักษ์สมชัย อุกกโชโต รก.ประธานสงฆ์วัดพุทธวิหาร โทซาน สวิตเซอร์แลนด์
- นายนพดล มีโรจน์ เจ้าหน้าที่ฌาปนสถานวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร
- นายสนั่น ตริศิริกุลเจ้าหน้าที่ ฌาปนสถานวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร

สัมภาษณ์

พระครูศีลวัฒน์นารณ์ (สุรินทร์ กิตฺติภทฺโท น.ธ.เอก)

ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร เจ้าคณะแขวงกัลยาณมิตร

เจ้าคณะ 13 วัดประยุรวงศาวาสวรวิหารอดีตผู้อำนวยการฌาปนสถานวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร

โดย พระมหาวิเชียร พุฒมนัส

ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร เจ้าคณะ 10 วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร

อดีตผู้อำนวยการฌาปนสถานวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร

วันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554 เวลา 21.00 น.

-
พระมหาวิเชียร พุฒมนัส	ท่านพระครูฯ อายุเท่าไร บวชมาก็พรรษาแล้ว ภูมิลำเนาเดิมอยู่ที่ไหน มีวุฒิการศึกษาอย่างไร
พระครูศีลวัฒน์นารณ์	อายุ 50 ปี พรรษา 29 ภูมิลำเนาอยู่กรุงเทพมหานคร จบการศึกษาปริญญาตรีพุทธศาสตรบัณฑิต
พระมหาวิเชียร พุฒมนัส	ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการเมรุมาที่สมัย
พระครูศีลวัฒน์นารณ์	ดำรงตำแหน่ง 2 สมัย โดยก่อนหน้านี้อาจทำหน้าที่กักตุนเทศก์ 2 สมัย (ผู้ช่วยผู้อำนวยการเมรุ)
พระมหาวิเชียร พุฒมนัส	มีความคิดอย่างไรเกี่ยวกับการทำบุญ 7 วัน 50 วัน และ 100 วัน
พระครูศีลวัฒน์นารณ์	เคยศึกษาจากหนังสือของเสฐียร โกเศศ (พระยาอนุমানราชชน) ท่านได้บอกว่าเป็นเรื่องของความเชื่อในช่วงระยะเวลาดังกล่าวนี้นี้ วิญญาณคนตายจะกลับมาหา ลูกหลาน จึงต้องทำบุญในช่วงระยะเวลานี้
พระมหาวิเชียร พุฒมนัส	การนำศพเวียนเมรุอุตราวัฏฏ์ 3 รอบ มีคติความเชื่ออย่างไร นอกจากที่บอกว่าจะหมายถึงการเวียนว่ายตายเกิดในกามภ รูปภพอรูปภพ

- พระครูศีลวัฒน์นารถณ์ เพื่อให้เห็นความจริงแห่งพระไตรลักษณ์ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา บางนัยกล่าวว่าเป็นเรื่องของกิเลส กรรม วิบาก ที่ทำให้เกิดการเวียนว่ายตายเกิดและสิ้นสุดที่เชิงตะกอน
- พระมหาวิเชียร พุฒมนัส ทำไมต้องเอาพระไปนำหน้าศพมาวัด ที่บอกว่าเรียกวิญญาณใช้กาลาอะไร
- พระครูศีลวัฒน์นารถณ์ เป็นความเชื่อตามคติทางพระพุทธศาสนาว่า เมื่อจิตผ่องใสตายไปสู่สุคติ เมื่อจิตเศร้าหมองตายไปสู่ทุคติ จึงบอกหนทางให้ไปสู่สุคติ จึงให้พระมานำ การเรียกวิญญาณก็ใช้ตั้งโม 3 คน แล้วกล่าวคำว่า อาคัจฉะ อาคัจฉาหิ แล้วเรียกชื่อ ให้ลูกหลานจุกฐูปบอกให้คนตายมาวัด เอาแบบมาจากการเรียกนาคให้เข้าหม้อตอบอุปสมบท เป็นเรื่องแปลกที่เคยมีประสบการณ์ คืออาจารย์ทอง พี่ชายอาจารย์ทองดี กุลแก้วสว่างวงศ์ เป็นลมเสียชีวิตที่บ้าน เอาศพมาวัดแล้วไปเข้าฝันน้องสาวว่ายังไม่ได้มาวัด ก็เลยไปเรียกวิญญาณด้วยกาลานี้ ว่า อาจารย์ทองอาคัจฉะ อาคัจฉาหิ แล้วให้ญาติจุกฐูปบอกกล่าวให้มาวัด แล้วก็ไม่ได้มาเข้าฝัณอีกเลย
- พระมหาวิเชียร พุฒมนัส เคยมีประสบการณ์ในลักษณะอย่างนี้อีกหรือไม่
- พระครูศีลวัฒน์นารถณ์ ในคราวหนึ่งเจ้าภาพคือ พันโทเกษม มาเล่าให้ฟังตอนจะทำบุญ 7 วัน ว่าพ่อมาหา ที่แรกก็ไม่เชื่อหรือก แก่แล้วแต่เช้ามาได้กลิ่นวันฐูปวันนั้น ม้านั่งที่พ่อนอนตายโยกเอง แก่ไม่แน่ใจเรียกน้องชายมาดูด้วย บอกโยมไปว่าอุปาทานไปหรือเปล่าบางทีเพี้ยนๆ จากงานศพตาอาจจะลายหรือเปล่า หรือไม่ก็แม่วิ่งเข้าไปนอนอยู่ในนั้นหรือเปล่า โยมก็บอกว่าไม่อุปาทานหรือก เรียกน้องชายมาดูด้วย น้องชายก็ยืนยันตรงกัน และที่บ้านก็ไม่มีแมว สูดท้ายก็เลยเอาโต๊ะม้าโยกตัวนั้นมาถวายเป็นตั้งอยู่ที่หอสวดมนต์ในปัจจุบัน
- พระมหาวิเชียร พุฒมนัส จำได้หรือเปล่าที่ท่านพระครูปลัดชน ชุตินฺุ โด มาเล่าให้ฟังเกี่ยวกับประสบการณ์ผีฝรั่งไปเข้าฝัณ

- พระครูศีลวิวัฒนาภรณ์ ท่านพระครูสังฆรักษ์สมชัย ออกุโขโต ไปอยู่สวิสเซอร์แลนด์แล้วก็แนะนำให้โยมนำอัฐมาฝากไว้ที่วัด โดยเอาเก็บไว้ได้ฐานพระ แต่ท่านพระครูปลัดชน ชุตินฺโต ไม่ทราบ มาทราบตอนที่ผีฝรั่งไปเข้าฝันขอให้ทำบุญอุทิศให้ เลยกลายเป็นประเพณีที่สำคัญในปัจจุบัน
- พระมหาวีเชียร พุฒิมนัส เคยมีกลางสังฆรณ์บ้างหรือไม่ในการได้สัมผัสกับเหตุการณ์เกี่ยวกับความตาย
- พระครูศีลวิวัฒนาภรณ์ เคยมีนะ ในวันที่พระพุทธรูปญาณ อดีตเจ้าอาวาสวัดประยูรวงศาวาสวรวิหารจะมรณภาพ มันเหมือนอยากจะไปหาท่าน อยากจะไปคุยกะท่าน ได้ไปนั่งคุยกัน 5-6 ชม จึงได้กลับมา พอตี 1 เขาโทรมาบอกว่าหลวงพ่อมรณภาพยังไม่อยากเชื่อเลยเพราะได้เอาหนังสือขอพระราชทานเพลิงศพหลวงพ่อสายหยุด อาจารย์ยุตโต ไปให้ท่านเซ็นด้วย
- พระมหาวีเชียร พุฒิมนัส มีแรงบันดาลใจอย่างไร จึงได้จัดงานศพหลวงพ่อสายหยุด อาจารย์ยุตโต อย่างยิ่งใหญ่
- พระครูศีลวิวัฒนาภรณ์ ทดแทนคุณเพราะท่านให้ชีวิตเรามา ในทางพระพุทธศาสนา พระพุทธเจ้าตรัสบอกหน้าที่ของลูกว่า ท่านเลี้ยงมาแล้วก็เลี้ยงท่านตอบ ช่วยทำกิจของท่าน ดำรงวงศ์ตระกูล ทำตัวให้ควรรับทรัพย์มรดก และเมื่อท่านตายไปแล้วทำบุญอุทิศไปให้ จึงเก็บเงินไว้สำหรับพ่อก่อนหนึ่ง แม่ก็ก่อนหนึ่งสำหรับจัดงานศพให้ ใครช่วยมาก็นำไปทำบุญหมดเลย
- พระมหาวีเชียร พุฒิมนัส เกี่ยวกับการรดน้ำศพมีประเพณีธรรมอย่างไร
- พระครูศีลวิวัฒนาภรณ์ ไปอินเดียมา เมื่อลงเรือล่องแม่น้ำคงคาไปถึงท่าที่เขาเผาศพได้เห็นเขาเอาคนตายจุ่มลงในแม่น้ำก่อนเผา ก็เลยเข้าใจว่าประเพณีนี้เรานำมาจากอินเดียเอง ถามมัคคุเทศก์ก็บอกว่าพวกคนใกล้ตายเขาจะนำคนป่วยมานอนรอความตาย ถ้าคนอยากจนกินนอนกลางแจ้ง คนปานกลางก็มีการคาดผ้าคลุม ถ้าร่ำรวยก็นอนในฮาเร็ม ที่ริมฝั่งแม่น้ำคงคา เขาเรียกว่าสถานี่นอนรอความตาย พอตายก็เอาศพจุ่มใน

แม่น้ำคงคาแล้วก็เผาบนกองฟอนทันที คนที่ไม่เผาใส่เปลอยน้ำไป
มีสาวพรหมจารีย์ เด็กทารก และนักบวช

พระมหาวีเชียร พุลมณัส

แต่เห็นของหลวงนี่อาบน้ำศพเลย

พระครูศีลวัฒน์นารณ์

ปัจจุบันก็ซักรัดคอแล้ว แต่ก่อนต้องลอกหนังเอากระดูกใส่โกศ เอา
เนื้อหนังไปเผาก่อน เรียกว่าเปลื้องบุพโพ แต่ก่อนเอากระดูกมาพัน
ผ้าขาวใส่โกศ แต่ก่อนนั่งในโกศจริงๆ แต่บัดนี้หันมาใส่หีบแทน

พระมหาวีเชียร พุลมณัส

ทำไมจึงต้องเอาศพใส่โกศ

พระครูศีลวัฒน์นารณ์

เพื่อเป็นการยกย่องเชิดชูบูชาความดีของผู้ตาย เป็นเกียรติยศของ
ผู้ตาย

พระมหาวีเชียร พุลมณัส

เคยเห็นพิธีเบิกโลงหรือไม่ เขาทำกันอย่างไร

พระครูศีลวัฒน์นารณ์

เคยดูเขาทำ เห็นมีทำน้ำมันตรีนิสสาร เอามัดหอมมา มีเทียน ดอกไม้
เอาตะปุดอกโลงสี่มุม เอาสายสิญจน์โยง มีใบพลู ดอกบัว และเทียน
1 เล่ม จากนั้นประพรมน้ำมันตรีนิสสาร แล้วเอามัดสับ เรียกชื่อคน
ตาย

พระมหาวีเชียร พุลมณัส

มัดตราสังเพื่ออะไร

พระครูศีลวัฒน์นารณ์

ไม่ให้ศพขึ้นอืด แต่สมัยนี้มียารักษาสภาพศพดี ก็เลยไม่มีการมัด
ตราสังอย่างเดิม มีคติในการมัดตราสังคือการเวียนว่ายตายเกิดเพราะ
มนุษย์ถูกบ่วงมัดอยู่คือ บ่วงหนึ่งบุตรเกี่ยวพันคอ บ่วงสองทรัพย์ผูก
ขาบาทาลอหน่วงไว้ บ้างสามภรรยาเยี่ยงคังปอรัตรีงมีอนา สามบ่วง
ใครพันได้จึงพ้นสงสาร

พระมหาวีเชียร พุลมณัส

การบังสุกุลปากหีบทำกันอย่างไร

พระครูศีลวัฒน์นารณ์

ก็เอาผ้าบุงสุกุลวางบนหีบ แล้วนิมนต์พระมาชักผ้าบังสุกุล ปัจจุบัน
เอาศพขึ้นตั้งแล้วโยงผ้ากุษาโยงมาที่พระสงฆ์ซึ่งนั่งบนอาสนสงฆ์

จากนั้นให้เจ้าภาพทอดผ้าบังสุกุลแล้วให้พระสงฆ์ที่ทำหน้าที่นำศพมาตั้งที่วัดพิจารณาผ้าบังสุกุล

พระมหาวีเชียร พุฒมนัส

การสวดพระอภิธรรมกำหนดอย่างไร เหตุใดต้องสวดพระอภิธรรม 4 จบ

พระครูศีลวิธานภรณ์

การสวดพระอภิธรรมเอาแนวทางมาจากพระพุทธเจ้าที่ได้แสดงพระอภิธรรมโปรดพระพุทธมารดา ความจริงโบราณไม่ได้สวด 4 จบ เขาสวดกันทั้งคืน 9 ประทีปในพระบรมมหาราชวังสวดกันทั้งคืน เข้าใจว่าครบองค์สงฆ์ตามจำนวนพระ 4 รูป ซึ่งบางคนเข้าใจว่าพระ 4 รูปเป็นเรื่องไม่ดี ในคราวหนึ่งได้ยื่นรอกขึ้นรถเมล์เพื่อไปเรียนหนังสือ คนขับพอเห็นพระ 4 รูป ไม่ยอมรับขึ้นรถก็มี ซึ่งความจริง 4 รูป ครบองค์สงฆ์ทำสังฆกรรมได้แล้ว

พระมหาวีเชียร พุฒมนัส

การสวดพระอภิธรรม 3 คืน 5 คืน และ 7 คืน มีผลอย่างไร และเน้นวันใดไม่สวดวันคู่เพราะเหตุใด

พระครูศีลวิธานภรณ์

จะสวดกี่วันก็ได้ แต่ที่เน้นวันคี่ เพราะต้องการให้เป็นมงคล จะเห็นว่าบางที่ตักศพ สวดพระอภิธรรม 4 วัน แต่ก็นิมนต์พระมาสวด 2 ชุด เพื่อให้ได้ครบ 5 วัน ลงเป็นวันคี่ ปกติงานมงคลก็นิยมมนต์พระจำนวนคี่ เว้นงานหลวงก็จะนิยมนิมนต์พระ 10 รูปเป็นพื้น คนทั่วไปเชื่อกันว่า คู่เป็นเรื่องของผี คี่เป็นเรื่องของคนแม้งานอวมงคลจะให้ เป็นมงคลก็สวดให้เป็นวันคี่เสีย จึงเน้นคี่ อีกอย่างหนึ่งเป็นการทำให้สมบูรณ์ หรืออาจจะคิดว่าถ้าสวดคู่จะมีคนอื่นตายตามไปอีก ถ้าคี่ก็ไปคนเดียวดังนี้ได้ สังเกตบางงานมีการตายในบ้านนั้นบ่อย ก็มักเอาหุ่นไล่ไปในหีบศพด้วยจะได้ไม่มาเอาคนอื่นไปอีก เป็นเรื่องของความเชื่อ แต่ในแง่ของการสอนศาสนาเราสามารถสอดแทรกหลักธรรมะเข้าไปได้ในเรื่องความเชื่อนั้นๆ ได้ เพื่อให้คนทั่วไปได้รับประโยชน์และนำธรรมะไปปฏิบัติในวิถีชีวิต ไม่ใช่ปล่อยให้กลายเป็นความงมงายไป เรียกว่าให้ได้ธรรมะจากผีของดีจากพระในการมางานศพ

พระมหาวีเชียร พุฒิมนัส

การเอากระดูกไปลอยทะเลและการเก็บกระดูกไว้บูชา ควรมีทำที่ที่ถูกต้องอย่างไร

พระครูศีลวัฒน์นารถ

เชื่อพระพุทธเจ้าว่าการบูชาผู้ที่ควรบูชาเป็นสิ่งดีงาม เช่น พระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระปัจเจกพุทธเจ้า พระอรหันตสาวก พระเจ้าจักรพรรดิ ให้เก็บอัฐิธาตุไว้ในสถูปประดิษฐานในทางสี่แพร่ง ให้คนจากจตุรทิศสักการบูชาบุพการีเป็นบุคคลที่สำคัญของกุลทายาทก็ควรทำการสักการบูชาอัฐิธาตุของท่านเช่นเดียวกัน และมีความดีหลายประการ คือ เป็นจุดศูนย์กลางของลูกหลานเป็นจุดยึดเหนี่ยวใจ เป็นประกาศกัตถุญญให้เป็นที่ปรากฏ เป็นการผูกสัมพันธ์กันในวงศ์ตระกูล และได้มีโอกาสทำบุญทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา ได้เก็บอัฐิธาตุของหลวงพ่อบ้างไว้สักการบูชา มองว่าดีกว่าสิ่งแทนตัวเช่นรูปถ่าย หรือเขียนชื่อนามสกุลใส่กระดาษแล้วเอามาบังสุกุลแล้วเผาทำบุญอุทิศไปให้ซึ่งนิยมทำกันในปัจจุบัน การทำบุญของลูกหลานปรารถนาคดี ถึงกระนั้นก็มองว่ามีกระดูกของผู้ตายจะสร้างแรงบันดาลใจในความกตัญญูได้ดีกว่ารูปถ่ายหรือเขียนชื่อใส่กระดาษ ในทุกวันนี้เราเน้นต้องการให้ลูกหลานกตัญญู เราสอนเรื่องกตัญญูต่อเด็กแต่สอนยากมาก เพราะเราไม่ทำแบบอย่างให้ลูกหลานได้เห็น เราเป็นเด็ก ๆ ได้เห็นปู่ย่าตายายจะทำบุญอุทิศให้บรรพบุรุษในวันตรุษสารทสงกรานต์เสมอต้นเสมอปลาย ที่บ้านแต่ก่อนจะมีห้องบรรพบุรุษอยู่ในห้องพระ มีโกศบรรพบุรุษตั้งอยู่เต็ม ซึ่งในปัจจุบันเอามาบรรจุไว้ที่กำแพงแก้วพระวิหารพระพุทธรูป ตั้งโต๊ะพระตรงกลางข้างๆ กี่วางโกศอัฐิธาตุของบรรพบุรุษ

พระมหาวีเชียร พุฒิมนัส

ปกติเรามีประเพณีทำบุญปรารภคนตายอย่างไร

พระครูศีลวัฒน์นารถ

7 วัน 50 วัน 100 วัน และครบรอบวันตายทุกปี บางที่ถึงวันเกิดเราก็ทำบุญอุทิศให้ท่าน

พระมหาวีเชียร พุฒิมนัส

คนทำบุญให้คนตายกะไม่ทำบุญให้คนตายจะมีความเจริญแตกต่างกันหรือไม่

- พระครูศีลวิวัฒนาภรณ์ มีส่วนได้จำคำพูดของพระพุทธวรญาณ (มงคล วิโรจนเถร) ได้กล่าว ว่าคนกตัญญูตกน้ำไม่ไหล ตกไฟไม่ไหม้ ค่าแห่งความดีคือความ กตัญญู เจริญ และท่านก็ทำตัวอย่างให้เราได้เห็น
- พระมหาวชิเชิร พุฒมนัส การจัดงานศพถือเป็นความฟุ่มเฟือยหรือไม่
- พระครูศีลวิวัฒนาภรณ์ มองได้ 2 นัย คือเป็นหน้าตาของท่านผู้อยู่ และเป็นการเชิดชูท่าน ผู้ตาย อย่างแรกทำงานศพเพราะกลัวคนตำหนิ จัดเอาหน้าเอาตาให้ แลดูดี บางที่ภูหนี้ยืมสินมาจัด อย่างนี้ฟุ่มเฟือย แต่แบบหลังจัดเพื่อ บูชาสักการะความดีของคนตาย แบบหลังไม่ถือว่าฟุ่มเฟือย คนตายก็ จัดได้ครั้งเดียวไม่ได้มีบ่อยๆ อย่างที่ได้จัดบูชาความดีของหลวงพ่อก็ ฟุ่มเฟือยที่คนช่วยมาก็ทำบุญหมด
- พระมหาวชิเชิร พุฒมนัส พุทธศาสนิกชนควรจัดงานศพอย่างไร
- พระครูศีลวิวัฒนาภรณ์ เรียบง่ายให้ดูพอสัมกับฐานะ พอดีพองาม ไม่ให้เดือดร้อน ไม่ต้อง ภูหนี้ยืมสินใครมีเท่าไรทำเท่านั้น ไม่มีเราก็กองทุนผู้ยากไร้ ช่วยเหลือ เพราะการจัดงานศพทุกวันนี้ค่าใช้จ่ายสูง ศพหนึ่งก็ ประมาณ 2 หมื่นกว่าบาท
- พระมหาวชิเชิร พุฒมนัส พระสงฆ์ควรมีส่วนช่วยญาติโยมอย่างไร
- พระครูศีลวิวัฒนาภรณ์ ในทุกเรื่อง เช่นการให้ขวัญกำลังใจ ที่ปรึกษา ไม่เยิ่นเย้น นี่เป็น สิ่งสำคัญ

สัมภาษณ์

พระครูปลัดทวีป ปรุกโกโม

เจ้าคณะ 7 วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร อดีตผู้อำนวยการฌาปนสถานวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร

โดย พระมหาวิเชียร พุฒมณัส

ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร เจ้าคณะ 10 วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร

อดีตผู้อำนวยการฌาปนสถานวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร

วันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554 เวลา 20.30 น.

-
พระมหาวิเชียร พุฒมณัส	ได้เป็นผู้อำนวยการเมรุที่สมัย เริ่ม พ.ศ. ไ
พระครูปลัดทวีป ปรุกโกโม	เป็น 3 สมัย เริ่ม พ.ศ. 2528 สมัยหลังจำปีไม่ได้ โดยลาออกในสมัยที่ 4
พระมหาวิเชียร พุฒมณัส	เป็นพระครูปลัด พ.ศ. ไ
พระครูปลัดทวีป ปรุกโกโม	เป็นพระปลัด พ.ศ. 2528 ฐานานุกรม ในพระศรีวิสุทธิดิลก และเมื่อท่านได้เลื่อนสมณศักดิ์ ก็เลยได้เลื่อนเป็นพระครูปลัด
พระมหาวิเชียร พุฒมณัส	ภูมิลำเนาเดิมอยู่ ณ ที่ใด บวชที่พรรษา อายุเท่าไร การศึกษาระดับใด
พระครูปลัดทวีป ปรุกโกโม	จังหวัดนครสวรรค์ บรรพชาเป็นสามเณรเมื่อ พ.ศ. 2510 รวม 8 ปี ก็อุปสมบทเป็นพระเมื่อ พ.ศ. 2518 รวม 35 พรรษา อายุ 58 ปี จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 (ม.6 ปัจจุบัน) นักธรรมชั้นเอก
พระมหาวิเชียร พุฒมณัส	การสวดพระอภิธรรมสำหรับวัดประยุรวงศาวาสวรวิหารมีการสวดพระพิธีธรรม อยากทราบว่ามีความเป็นมาอย่างไร และมีที่วัดที่สวดพระพิธีธรรม
พระครูปลัดทวีป ปรุกโกโม	การสวดพระพิธีธรรมมีทำนองประจำวัดเรียกว่าทำนองหลวงเหมือนกันทั้งหมด ใช้สวดในงานบำเพ็ญกุศลศพที่อยู่ในพระบรมราชานุเคราะห์ หรืองานบำเพ็ญพระราชกุศลศพ มีพระพิธีธรรมคือพระที่ได้รับสมณศักดิ์เรียกว่าพระพิธีธรรมทำหน้าที่สวด มี 10 ลำรับ

คือ ฟิ่งชนบุรี ประกอบด้วย วัดประยูรวงศาวาสวิหาร 1 สำหรับ วัด
ราชสิทธิาราม 1 สำหรับ วัดอนงคาราม 1 สำหรับ วัดระฆังโฆสิตาราม
1 สำหรับ ฟิ่งพระนคร ประกอบด้วย วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม
1 สำหรับ วัดสุทัศนเทพวราราม 1 สำหรับ วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์
1 สำหรับ วัดจักรวรรดิราชาวาส 1 สำหรับ วัดสระเกศราชวรมหาวิหาร
1 สำหรับและวัดบวรนิเวศวิหาร 1 สำหรับ มีนิตยภัตเดือนละ 1,500
บาท แต่เดิมวัดบวรนิเวศวิหารไม่ได้ทำหน้าที่สวด แต่ปัจจุบันสมเด็จพระ
เทพรัตนราชสุดาฯสยามบรมราชกุมารี โปรดให้ทำหน้าที่ดู
เดียวกันพระพิธีธรรมวัดอื่นๆ การสวดเฉพาะของวัดบวรนิเวศวิหาร
จึงใช้ทำนองแบบสรภัญญวิธี แบบการสวดพระอภิธรรมมัตถสังคหะ
ทั่วไป ไม่มีแบบทำนองหลวง

พระมหาวิเชียร พูลมัส

การจัดงานศพที่นครสวรรค์แตกต่างจากวัดประยูรวงศาวาสอย่างไร

พระครูปลัดทวีป ปรุกโกโม

คล้ายเคียงกัน แต่ที่นครสวรรค์ เริ่มสวดเวลา 20 นาฬิกา และสวด
เพียงจบเดียว บางครั้งมีการบรรยายธรรม ถวายไทยธรรม กรวดน้ำ
รับพรแล้วจึงเลี้ยงอาหาร

พระมหาวิเชียร พูลมัส

ทำไมการสวดพระอภิธรรมโดยทั่วไปต้องสวด 4 จบ มีความหมาย
อย่างไรหรือไม่

พระครูปลัดทวีป ปรุกโกโม

การสวดพระอภิธรรมทำตามแบบพิธีหลวง คือแต่โบราณไม่ได้สวด
แค่ 4 จบ แต่สวด 9 จบ เพราะพระอภิธรรมมัตถสังคหะมี 9 ปริเฉท
ปกติสวดตลอดคืน เหมือนพิธีหลวง ซึ่งจะสวดตลอดทั้งคืน แต่
สำหรับคนทั่วไปในบางพื้นที่จะมีคฤหัสถ์มาสวดพระมาลัยจนสว่าง
สำหรับพิธีหลวงปัจจุบันสวดจนถึงเที่ยงคืนก็พักผ่อน คือเริ่ม 6 โมง
เช้าถึง 6 โมงเย็นก็เปลี่ยนผลัดตอนเช้าสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินถวายภัตตาหารเช้า แล้ว
ทรงจตุรูปเทียนที่หน้าตู้พระอภิธรรม จากนั้นพระพิธีธรรม 2 สำหรับ
ที่เข้าเวรจะผลัดเปลี่ยนกันสวดจนกว่าจะถึง 24 นาฬิกา

พระมหาวิเชียร พูลมัส	ตรงสู่พระอภิธรรมเห็นมีพดัยพระราชาคณะชั้นสามัญปึกอยู่ด้วย 1 คัม มีความหมายอย่างไร
พระครูปลัดทวีป ปรุกโกโม	ในอดีตกาลถ้าศพที่อยู่ในพระบรมราชานุเคราะห์จะต้องมีเจ้าคุณรูป หนึ่งนั่งอยู่เพื่อถวายอดิเรกเวลาเสด็จพระราชดำเนินมาบำเพ็ญ พระราชกุศล แต่เมื่อใช้พดัยสปกไว้แทนองค์ก็ไม่ต้องมีพระราชา คณะมากอยนั่งถวายอดิเรกอีก
พระมหาวิเชียร พูลมัส	การสวดพระอภิธรรมในงานหลวงต้องมีการให้ศีลหรือไม่
พระครูปลัดทวีป ปรุกโกโม	ไม่ต้องให้ศีลเพราะถือว่าพระมหากษัตริย์ทรงศีลทรงธรรมอยู่แล้ว
พระมหาวิเชียร พูลมัส	ปกติมีการแสดงธรรมหรือไม่
พระครูปลัดทวีป ปรุกโกโม	ในอดีตไม่มี แต่ปัจจุบันพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวโปรดให้มีการ แสดงพระธรรมเทศนาเป็นประจำ
พระมหาวิเชียร พูลมัส	การรดน้ำศพมีความหมายอย่างไร
พระครูปลัดทวีป ปรุกโกโม	เป็นการขอขมาคนตายอย่างหนึ่ง ให้คนมารดน้ำศพได้ขจัดคิดทาง ธรรมว่ามามือเปล่าไปตัวเปล่าอย่างหนึ่ง เป็นการอาบน้ำศพอย่าง หนึ่ง
พระมหาวิเชียร พูลมัส	มีการเอาเงินใส่ปากศพหรือไม่ มีข้อคิดอย่างไร
พระครูปลัดทวีป ปรุกโกโม	มี ต้องการให้คนตายติดตัวเอาไปด้วย
พระมหาวิเชียร พูลมัส	การซื้อที่เพื่ออะไร
พระครูปลัดทวีป ปรุกโกโม	โบราณว่าขายกาลิดากาลาเป็นเจ้าของที่ จะไปอยู่ที่ไหนก็ซื้อที่อยู่ อาศัยเสียก่อน แม้นในโลงก็เช่นกัน
พระมหาวิเชียร พูลมัส	การหิวผมให้คนตายแล้วหักหัวที่มีความหมายอย่างไร

- พระครูปลัดทวีป ปรุกโกโม แต่งตัวให้ศพเป็นครั้งสุดท้าย ต้องแต่งตัวให้ดีผ้าก็ต้องผ้าใหม่เพื่อให้ไปไหว้พระจุฬามณี บนสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ และหิวนั้นจะไม่ได้ใช้อีกต่อไป จึงหักทิ้งเสีย
- พระมहाวิเชียร พุฒมัส ดอกไม้ที่ใส่มือศพควรเป็นดอกอะไร
- พระครูปลัดทวีป ปรุกโกโม ให้ใช้ดอกบัว เพราะเอาไปไหว้พระจุฬามณี ทั้งดอกบัวเป็นสัญลักษณ์พระพุทธศาสนา
- พระมहाวิเชียร พุฒมัส น้ำมนต์ธรรมนิสารใครเป็นผู้ทำ และทำไว้เพื่ออะไร เห็นใช้ประพรมในโลงด้วย
- พระครูปลัดทวีป ปรุกโกโม ขรवासเป็นผู้ทำ แต่ใครจะทำก็ได้ ไม่ได้ใช้ในงานศพอย่างเดียวจะปลุกบ้านก็ต้องใช้น้ำมนต์ธรรมนิสารประพรม มีคาถาเสกเป็นการเฉพาะ เรียกคาถาโองการธรรมนิสาร ใช้ปิดเสนียดจัญไร ไม่ให้มีอัปมงคลเกิดขึ้นในครอบครัวอีกต่อไป
- พระมहाวิเชียร พุฒมัส การมีมหรสพในการบำเพ็ญกุศลศพมีความเห็นอย่างไร
- พระครูปลัดทวีป ปรุกโกโม เขาปรารภคนตาย เช่นคนตายชอบดูลิเกก็หาลิเกมาเล่นให้ บางคนชอบโขนก็หาโขนมาเล่นให้ คนไทยเราถือว่าโขนหน้าศพนั้นมีความสำคัญ นิยมเล่นในงานศพเป็นการเฉพาะ ไม่นิยมในงานมงคล บางทีก็มีการรำหน้าศพ
- พระมहाวิเชียร พุฒมัส บางคนเห็นมากินเหล้าเมายา เล่นการพนันหน้าศพ มีความเห็นอย่างไร
- พระครูปลัดทวีป ปรุกโกโม อย่างนั้นเป็นพวกนอกกลุ่มนอกทาง ยึดถือเอาเป็นประมาณไม่ได้
- พระมहाวิเชียร พุฒมัส ประเพณีการเผาศพมีความเป็นมาอย่างไร

พระครูปลัดทวีป ปรุกโกโม	สมัยก่อนเขาตั้งศพในบ้าน ก็ต้องอยู่เป็นเพื่อนศพ เพื่อให้ไม่ให้เงียบเหงา เขาก็มีการเล่นหมากรุกเป็นเพื่อนศพ แต่ภายหลังก็มีการพนันเข้ามาเกี่ยวข้อง
พระมหาวิเชียร พุฒมัส	พิธีสามหาบคืออะไร มีคติอะไรในพิธีนั้น
พระครูปลัดทวีป ปรุกโกโม	เขาเอาอาหารใส่หาบเป็นสำหรับอาหารคาวหวาน 3 สำหรับ ถวายพระ เวลาไปบังสุกุลเก็บอัฐิ หมายถึงไตรลักษณ์ คือ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา
พระมหาวิเชียร พุฒมัส	พิธีเก็บอัฐิกำหนดจำนวนพระอย่างไร
พระครูปลัดทวีป ปรุกโกโม	พิธีหลวงใช้พระ 3 รูป คนทั่วไปใช้พระ 4 รูป เก็บอัฐิมาแปรเป็นรูปร่างคนหันหัวไปทางทิศตะวันตก พระสงฆ์บังสุกุลตาย แล้วแปรหันหัวไปทางทิศตะวันออกแล้วพระสงฆ์ก็บังสุกุลเป็น
พระมหาวิเชียร พุฒมัส	การทำบุญ 7 วัน 50 วัน 100 วัน มีคติอย่างไร
พระครูปลัดทวีป ปรุกโกโม	โบราณถือว่า ระยะเวลาดังกล่าวนี้ คนตายเริ่มรู้ตัวแล้วจะกลับมาเยี่ยมให้ลูกหลานทำบุญอุทิศไปให้ เป็นการผูกไม่ให้ลูกหลานลืมทำบุญอุทิศไปให้ ครบรอบวันตาย 1 ปี ก็ให้ทำไปตลอด
พระมหาวิเชียร พุฒมัส	การเบิกโลงมีการทำอย่างไร มีคติความเชื่ออย่างไร
พระครูปลัดทวีป ปรุกโกโม	การเบิกโลงคือการเปิดโลงเพื่อเอาศพคนตายใส่
พระมหาวิเชียร พุฒมัส	การเช่นข้าวศพมีความหมายอย่างไร
พระครูปลัดทวีป ปรุกโกโม	เขาบูชาคุณของคนตาย เอาอาหารใส่สำหรับไปเช่นไหว้เปลี่ยนตามเวลา ทั้ง 3 มื้อ เพื่อบูชาคุณของผู้ตาย ทำเหมือนคนตายยังอยู่ก็ต้องรับประทานอาหาร
พระมหาวิเชียร พุฒมัส	ประเพณีการเทศน์แจงดวงทำไมจึงหายไป

พระครูปลัดทวีป ปรุกโกโม	ก็มันกร่อนไปตามกาลเวลา บางทีเห็นเอากระดูกพ่อแม่ไปลอยในทะเลทั้งหมด เขาบอกว่าเก็บไว้เป็นภาระ ไม่มีคนไหว้เราก็ไม่อยากจะว่าอะไร
พระมหาวิเชียร พุฒมัส	มีความคิดเห็นอย่างไรในประเพณีการบำเพ็ญกุศลศพ
พระครูปลัดทวีป ปรุกโกโม	บางอย่างเราก็ต้องอนุรักษ์ มิฉะนั้นก็จะอันตราย คนรุ่นหลังก็จะไม่รู้ว่าจะประเพณีแต่ก่อนเขาปฏิบัติกันอย่างไร
พระมหาวิเชียร พุฒมัส	การเก็บกระดูกไว้บูชากับการนำกระดูกไปลอยทะเลมีผลอย่างไร
พระครูปลัดทวีป ปรุกโกโม	เราเก็บพระธาตุของพระพุทธเจ้าไว้บูชาในฐานะคนของโลกที่มีความสำคัญ เกิดมงคลชีวิตแก่ผู้บูชา พ่อแม่ก็เป็นบุคคลที่สำคัญของลูก เราก็ควรนำอัฐิของท่านมาไว้บูชาเช่นเดียวกัน
พระมหาวิเชียร พุฒมัส	ความผูกพันกับไม่มีความผูกพันในกระดูกของคนตายคิดว่ามีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนทั่วไปอย่างไร
พระครูปลัดทวีป ปรุกโกโม	คนรุ่นหลังจะขาดแบบอย่างที่ดี ความรักความผูกพันเจือจาง ความเคารพที่พึงมีก็จะจืดจาง เพราะพ่อแม่ไม่ได้ทำเป็นแบบอย่าง เราจึงต้องควรนำพาลูกหลานทำการปลูกฝัง ชื่อว่าเดินตามรอยสาธุ นรธรรม คือเดินตามรอยคนดีที่อยู่หน้า มือที่เลี้ยงเรามาจงอย่าเผา
พระมหาวิเชียร พุฒมัส	ข้อเสนอแนะในการบำเพ็ญกุศลศพทั้งจุดดีจุดด้อย
พระครูปลัดทวีป ปรุกโกโม	ทุกอย่างเราก็ทำเพื่อดีทั้งนั้นเป็นการแสดงน้ำใจงานก็ออกมาดี
พระมหาวิเชียร พุฒมัส	เกิดผลอย่างไรในการจัดงานบำเพ็ญกุศลศพ
พระครูปลัดทวีป ปรุกโกโม	คนตายไม่ต้องพูดถึง คนเป็นนี่แหละที่ได้ ศพพ่อแม่เราถ้าจัดดีลูกก็มีหน้ามีตา แต่ถ้าจัดไม่ดี ดอกไม้สักแจกันก็ไม่มีตั้งหน้าศพ คนทั่วไปจะมองอย่างไร ก็คงคิดว่าขาดความกตัญญู จัดดีพร้อมทุกอย่างคนทั่วไปเห็นก็จะมองว่าเป็นลูกกตัญญู พวงหรีดดอกไม้แต่ละพวง

แต่ละดอกก็เป็นเครื่องบ่งบอกความดีงามแทนค่าของน้ำใจคนที่
ยังอยู่ ประกาศความดีของคนจัดว่ามีมากน้อยแค่ไหน มีความรัก
ความผูกพันในคนตายแค่ไหน

พระมหาวิเชียร พุฒมัส

การจัดงานศพจะถือเป็นความฟุ่มเฟือยหรือไม่

พระครูปลัดทวีป ปรุกโกโม

ถ้าทำเพื่อความดีงามไม่ถือเป็นความฟุ่มเฟือย ถ้าทำในลักษณะที่
เป็นไปในทางอบายมุขจึงจะถือว่าเป็นความฟุ่มเฟือย เราจัดงานศพ
ให้พ่อแม่เราได้กี่ครั้ง เราจัดงานวันเกิดเราได้กี่ครั้ง การเที่ยวเตร่
เล่นการพนัน การดื่มสุรา ทำได้กี่ครั้ง งานศพได้แค่ครั้งเดียว ไม่
ควรถือว่าเป็นความฟุ่มเฟือย

พระมหาวิเชียร พุฒมัส

อัฐิของคนตายควรเก็บไว้ที่ไหน

พระครูปลัดทวีป ปรุกโกโม

วัดก็ได้ ที่บ้านก็ได้ กลางทุ่งกลางท่าก็ได้ เป็นอนุสาวรีย์

พระมหาวิเชียร พุฒมัส

การจัดงานศพได้อะไร

พระครูปลัดทวีป ปรุกโกโม

เราต้องยอมรับว่ามีกฎมูอื่น เช่นเป็นเทวดา เป็นพรหม บุญจะเป็น
ที่พึงในปรโลก

พระมหาวิเชียร พุฒมัส

การบวชเณรหน้าไฟเพื่ออะไร

พระครูปลัดทวีป ปรุกโกโม

เป็นการทำบุญที่เกิดผลอันใหญ่หลวง แต่บวชไปแล้วทำตัวไม่ดีถือ
ว่าเป็นเรื่องส่วนตัวของเขา

สัมภาษณ์

พระครูพิพิธธรรมภาณ (สมมิตร อาจารย์สิริ ป.ธ. 5)

ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร อดีตผู้อำนวยการฌาปนสถานวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร

โดย พระมหาวิเชียร พุฒมนัส

ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร เจ้าคณะ 10 วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร

อดีตผู้อำนวยการฌาปนสถานวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร

วันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554 เวลา 18.00 น.

-
- พระมหาวิเชียร พุฒมนัส ท่านพระครูฯ อายุเท่าไร บวชมาก็พรรษาแล้ว ภูมิลำเนาเดิมอยู่ที่ไหน มีวุฒิการศึกษาอย่างไร
- พระครูพิพิธธรรมภาณ อายุ 42 พรรษา 22 จังหวัดพะเยา จบปริญญาโทวัฒนธรรมศาสตร์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เปรียญธรรม 5 ประโยค นักธรรมชั้นเอก
- พระมหาวิเชียร พุฒมนัส เป็นผู้ดำเนินการฌาปนสถาน พ.ศ. ไດ
- พระครูพิพิธธรรมภาณ เป็นในปี พ.ศ. 2543
- พระมหาวิเชียร พุฒมนัส ขั้นตอนในการจัดการศพตั้งแต่เริ่มแรกทำอย่างไร
- พระครูพิพิธธรรมภาณ หลังจากได้รับการติดต่อก็ต้องตรวจสอบว่าเสียชีวิตอย่างไร อายุเท่าไร อยู่ที่ไหนและขนาดความสูงและน้ำหนักเท่าใด เพื่อเตรียมหีบในการบรรจุศพ และจะตั้งกี่วัน มีพระนำศพไหม
- พระมหาวิเชียร พุฒมนัส ทำไม่ต้องมีพระนำศพ
- พระครูพิพิธธรรมภาณ เพื่อเป็นขวัญกำลังใจแก่ญาติผู้ตาย โดยพระจะอธิษฐานบั้งสุกุลก่อน เพื่อให้ผู้ตายรู้ตัวและติดตามมาวัด
- พระมหาวิเชียร พุฒมนัส การรดน้ำศพมีคติความเชื่ออย่างไร

พระครูพิพิธธรรมภาณ	เพื่อขอขมาผู้ตาย และสอนคนว่ามามือเปล่าก็ไปมือเปล่าเอาอะไรติดตัวไปไม่ได้
พระมหาวิเชียร พุฒมนัส	การทำน้ามนต์ธรรมีสารมีความเป็นมาอย่างไร ทำเพื่ออะไร ใครเป็นผู้ทำ
พระครูพิพิธธรรมภาณ	ทางภาคเหนือก็มีเรียกขมื่นส้มป่อย ใช้ฝักส้มป่อยใส่น้ำจะออกมาสีเหลืองๆ เวลาไปส่งศพแล้วกลับมา ก่อนจะกลับบ้านจะเอาน้ำขมื่นส้มป่อยนี้ประพรมที่ตัว เพื่อไม่ให้วิญญาณตามไป และให้เกิดความบริสุทธิ์เกิดความสุขสบายใจ โดยใช้ใบหนาดสำหรับการประพรม โดยผู้ทำจะเป็นครูอาจารย์คือสัปเหร่อเป็นคนทำ
พระมหาวิเชียร พุฒมนัส	การลงหีบมีการเอาเงินใส่ปาก เอาเงินใส่ข้างโลง เขามีคติความเชื่อกันอย่างไร
พระครูพิพิธธรรมภาณ	ทุกวันนี้เขามีการซื้อที่ ซื้อบ้าน โดยเอาเงินเหรียญหย่อนใส่ไป เป็นคติความเชื่อที่พูดต่อๆ กันมา คนศรัทธาเพราะในช่วงนั้นอยากจะทำบุญให้คนตายอยู่แล้ว ถือว่าทำในช่วงเวลานี้จะเกิดผลานิสงส์มากเหมือนพระกระยาหารมือแรกที่นางสุชาดาถวายก่อนตรัสรู้มีผลานิสงส์มาก
พระมหาวิเชียร พุฒมนัส	ก่อนเอาศพลงหีบมีการมัดตราสังหรือไม่ มีคติความเชื่อในเรื่องนี้อย่างไร
พระครูพิพิธธรรมภาณ	มีส่วนหนึ่งทำเพื่อรักษาสภาพศพให้แลดูเรียบร้อย เพราะขณะเผาบางทีศพเส้นเอ็นยึดลุกขึ้นมา แขนขาขึ้นขึ้นมาไม่น่าดู ส่วนหนึ่งเป็นเรื่องคติธรรม เพราะเขามัดเป็นสามเปลาะคือที่ คอ มือ เท้า หมายถึง 3 บ่วง คือ บุตรผูกคอสามีภรรยาผูกมือ ทรัพย์สินสมบัติผูกเท้า
พระมหาวิเชียร พุฒมนัส	ทำไมจึงต้องมีการสวดพระอภิธรรมหน้าศพ
พระครูพิพิธธรรมภาณ	ยึดหลักตามพุทธประเพณีที่พระพุทธเจ้าไปโปรดพุทธมารดา และทรงเปิดโลกให้คนเห็นว่าทำกรรมดีให้ผลดี ทำกรรมไม่ดีให้ผลไม่ดี

พระมหาวีเชิธร พุลมณัส	การทำบุญ 7 วัน 50 วัน และ 100 วัน มีคดียังไร
พระครูพิพิธธรรมภาณ	เชื่อกันว่าเปรต (คนตาย) จะมาขอส่วนบุญในช่วงดังกล่าว
พระมหาวีเชิธร พุลมณัส	การเวียนเมรุมีคดียังไร
พระครูพิพิธธรรมภาณ	การเวียนเมรุให้เวียนแบบอุตราวัฏฏ์ คือเวียนซ้าย ถ้าเป็นการเวียนขวาใช้ในการที่เป็นมงคล การเวียน 3 รอบ เป็นคติให้นึกถึงหลักธรรมคือไตรลักษณ์ ได้แก่ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา หรือภพอันเป็นที่เวียนว่ายตายเกิดของสรรพสัตว์ คือ กามภพ รูปภพ อรูปภพ และสิ้นสุดที่เชิงตะกอน
พระมหาวีเชิธร พุลมณัส	การล้างหน้าศพมีคดียังไร
พระครูพิพิธธรรมภาณ	การล้างหน้าศพจะใช้น้ำมะพร้าวเพราะถือว่าเป็นน้ำที่บริสุทธิ์ ได้ยื่นสัปหระพุด ตอนเอาน้ำมะพร้าวล้างหน้าศพว่าเกิดมาชาติหน้าขอให้น้ำขาวเหมือนเนื้อในมะพร้าว แต่น้ำจะมีคดียุทธธรรมสะท้อนให้เห็นว่าความดีงามคือความบริสุทธิ์ คือ ความขาว จะชำระสิ่งไม่สะอาดคือความไม่ดีไม่งามในตัวของเราให้หมดไป
พระมหาวีเชิธร พุลมณัส	การบวชน้ำไฟมีคดียังไร
พระครูพิพิธธรรมภาณ	ความเชื่อที่ว่าเมื่อวิญญาณเห็นชายผ้าเหลืองจะได้เกาะไปสู่สวรรค์ ผู้บวชน้ำไฟจะทำหน้าที่ในการจูงศพ บวชวันเดียวบ้าง 3 วันบ้าง ทางภาคเหนือนอกจากจะมีบวชน้ำไฟแล้วจะมีตุ่งสีแดงหางยาวปักไว้ที่จุดคนนอนตาย เพื่อให้วิญญาณได้ไปสวรรค์เหมือนกัน จะไม่เหมือนตุ่งงานมงคลจะหลากสีและมีหางสั้น
พระมหาวีเชิธร พุลมณัส	พิธีเก็บอัฐิทำกันอย่างไร ใช้พระกี่รูป
พระครูพิพิธธรรมภาณ	เป็นการกลับชาติกลับธาตุแปรธาตุด้วยการบังสุกุลเป็นบังสุกุลตาย อันดับแรกเอาอัฐิก่อเป็นร่างคนตามกระดูกที่เป็นสัดส่วนของอวัยวะ

นั้นๆ แล้วจัดให้หั้นศิระะไปทางทิศตะวันตกแล้วนิมนต์พระชัก
บังสุกุลตาย จากนั้นกลับให้ศิระะหันไปทางทิศตะวันออกแล้ว
นิมนต์พระชักบังสุกุลเป็น โดยใช้พระ 4 รูป

พระมหาวิเชียร พุฒมนัส

พิธีสามหาบคืออะไร ใช้พระกี่รูป

พระครูพิพิธธรรมภาณ

พิธีแปรธาตุนั่นเอง แต่ใช้พระ 3 รูป นิมนต์แต่ละรูปขึ้นไปบังสุกุล
แล้วก็ถวายภัตตาหารคาวหวานรูปละ 1 หาบ รวมเป็น 3 หาบ
ปัจจุบันใช้ปืนโตแทนหาบก็มีเปลี่ยนภาชนะที่ใส่แล้วแต่คงเรียก
3 หาบอย่างเดิม

พระมหาวิเชียร พุฒมนัส

คนที่มาทำพิธีกรรมในงานศพมีความรู้มีความเข้าใจแค่ไหน หรือว่า
ทำตามจากการที่ได้รับการแนะนำให้ทำ

พระครูพิพิธธรรมภาณ

บางอย่างก็ต้องแนะนำ เพราะจะมีการปรึกษาหารือก่อนทำ เพราะมี
เจตนาธรรมณ์ต้องการทำบุญให้คนตาย บางทีเงินที่มีผู้มาช่วยงานก็
นำมาทำบุญทั้งหมด บางรายก็สร้างวัตถุสิ่งของเป็นที่ระลึกแก่คน
ตายก็มี เพราะต้องการให้คนตายได้บุญ

พระมหาวิเชียร พุฒมนัส

คนที่มาทำโดยไม่ต้องมีพระแนะนำมีมากหรือไม่

พระครูพิพิธธรรมภาณ

น้อยมาก ส่วนใหญ่ต้องอาศัยการแนะนำ เมื่อแนะนำแล้วจะทำแค่
ไหนก็ขึ้นอยู่กับกำลังและความศรัทธาของเจ้าภาพ ซึ่งอาจแบ่งได้เป็น
3 ระดับ คือศพยากจนจะตั้งประมาณ 1-3 วัน มีค่าใช้จ่ายไม่เกิน 1
หมื่นบาท โดยสิ่งของบางรายการทางวัดจัดหาให้โดยไม่มีค่าใช้จ่าย
เช่น โลงศพ ดอกไม้แห้งหน้าศพ ค่าศาลาที่ใช้ในการตั้งศพบำเพ็ญ
กุศล มีค่าใช้จ่ายหลักๆ คือน้ำมันเผาศพ ค่าแรงคนงานและกัปปิย
ภัณฑ์ถวายพระในพิธี ระดับปานกลางจะตั้งศพประมาณ 5 วัน โดยมี
ค่าใช้จ่ายประมาณ 3 หมื่นบาท จะเป็นค่าโลงศพ ค่าดอกไม้ประดับ
หน้าหน้าศพ ค่าอาหารเลี้ยงพระและเลี้ยงผู้มาร่วมงานศพ ค่าน้ำมัน
เผาศพ ค่าแรงคนงาน และค่ากัปปิยภัณฑ์ถวายพระในพิธี ระดับสูง
จะตั้งบำเพ็ญกุศล 7 วัน ค่าใช้จ่ายทางเจ้าภาพจะสั่งดอกไม้อย่างดี

ชุดละ 1 หมั้นบาทขึ้นไปมาประดับหน้าศพและเมรุ ก็จะมีค่าใช้จ่าย
มากขึ้นไปอีก บางรายก็สั่งหีบศพเอง ซึ่งบางร้านมีค่าใช้จ่ายเป็น
หมั้นบาท ที่จ่ายผ่านวัดบางรายอาจถึง 6 หมั้นบาท

พระมหาวีเชียร พุฒมนัส

มีข้อคิดใดเพิ่มเติมบ้าง

พระครูพิพิธธรรมภาณ

การจัดงานศพเป็นการถวายเป็นกุศลอุทิศบุญบารุงพระภิกษุสามเณรและ
ยังเป็นการสนับสนุนให้คนงานมีอาชีพในการให้บริการผู้ที่มา
บำเพ็ญกุศลศพ

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

สัมภาษณ์

พระมหาสมชาย ปภสฺสโร ป.ธ. 6

ผู้อำนวยการฌาปนสถานวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร

โดย พระมหาวิเชียร พุฒนัส

ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร เจ้าคณะ 10 วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร

อดีตผู้อำนวยการฌาปนสถานวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร

วันที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2554 เวลา 21.00 น.

-
พระมหาวิเชียร พุฒนัส	ท่านมหาฯ อายุเท่าไร บวชมาก็พรรษาแล้ว ภูมิลำเนาเดิมอยู่ที่ไหน มีวุฒิการศึกษาอย่างไร
พระมหาสมชาย ปภสฺสโร	อายุ 30 ปี พรรษา 9 ภูมิลำเนาอยู่จังหวัดกำแพงเพชร จบการศึกษาปริญญาตรีพุทธศาสตรบัณฑิต และปริญญาโทศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาไทยศึกษา น.ธ.เอก ป.ธ. 6
พระมหาวิเชียร พุฒนัส	เกี่ยวข้องกับฌาปนสถานอย่างไร
พระมหาสมชาย ปภสฺสโร	เป็นกักตุนเทศก์ 2 ปี แล้วมาเป็นผู้อำนวยการฌาปนสถานในปี พ.ศ. 2554
พระมหาวิเชียร พุฒนัส	ในตำแหน่งนี้มีหน้าที่ทำอะไรบ้าง
พระมหาสมชาย ปภสฺสโร	ทำหน้าที่ติดต่อประสานงาน อำนวยความสะดวกในการบำเพ็ญกุศล ทั้งในงานมงคลและในงานอวมงคล ให้ข้อชี้แนะในการปฏิบัติตามหลักศาสนพิธี ว่ามีขั้นตอนในการปฏิบัติอย่างไรบ้าง ในการบำเพ็ญกุศลศพ การทำบุญ 7 วัน 50 วัน และ 100 วัน ในการทำบุญฉลองอัฐิในงานบวช นอกนั้นก็ดูแลบริหารงานทั้งด้านงานบุคคล โดยมีกักตุนเทศก์เป็นผู้ช่วย ดูแลคนงานในการให้บริการผู้ที่มาบำเพ็ญกุศล และงานบริการต่างๆ
พระมหาวิเชียร พุฒนัส	ลำดับพิธีในการบำเพ็ญกุศลศพในแต่ละคืนมีขั้นตอนอย่างไร

พระมหาสมชาย ปภสฺสโร	จตุรุษเทียบบูชาพระรัตนตรัย จตุรุษเทียบบูชาพระธรรม และจตุรุษเทียบที่หน้าศพ
พระมหาวิเชียร พุฒมนัส	การจตุรุษเทียบแต่ละจุดมีความหมายอย่างไร
พระมหาสมชาย ปภสฺสโร	จุดแรกบูชาคุณพระรัตนตรัย รูป 3 ดอก หมายถึงพระคุณทั้ง 3 ของพระพุทธเจ้า คือ พระปัญญาคุณ พระบริสุทธิคุณ และพระมหากรุณาธิคุณ ส่วนเทียบ 2 เล่ม คือคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ได้แก่พระธรรมและวินัย ดอกไม้ 2 แจกกัน คือพระสงฆ์ ได้แก่พระอริยสงฆ์ และสมมติสงฆ์ จุดที่สองตั้งบูชาพระธรรมเพื่อบูชาพระอภิธรรมที่นำมาสวด โดยสรูปคือบูชาคุณพระรัตนตรัยคือพระพุทธ พระธรรมและพระสงฆ์ ส่วนจุดที่สามบูชาหน้าศพเพื่อเคารพศพ เพื่อบูชาคุณของบุคคลที่ตนเคารพนับถือ โดยจตุรุษ 1 ดอก มีความหมายว่ามาคนเดียวไปคนเดียว
พระมหาวิเชียร พุฒมนัส	การต่อรูปเผ้าศพมีความหมายอย่างไร
พระมหาสมชาย ปภสฺสโร	เพื่อเป็นเพื่อนผู้ตาย เพราะคนที่ไปมาหาสู่จะมาตลอดเวลาก็จตุรุษตลอดจนกลายเป็นประเพณีจตุรุษตลอดไป
พระมหาวิเชียร พุฒมนัส	การกราบศพอย่างไร เห็นคนจีนกราบ 4 ครั้ง ถ้าลูกตายพ่อแม่จะกราบหรือไม่
พระมหาสมชาย ปภสฺสโร	กราบ 1 ครั้ง โดยไม่แบมือ ถ้าลูกตายพ่อแม่ไม่ต้องกราบ แม้กระทั่งตอนเก็บอัฐิถ้าพ่อแม่ตายให้ประพรมน้ำอบและโรยดอกไม้ตั้งแต่ทำไปหาศิรษะ ถ้าลูกตายพ่อแม่จะประพรมน้ำอบและโรยดอกไม้จากศิรษะมาหาเท่า
พระมหาวิเชียร พุฒมนัส	ทำไมต้องรับศีลก่อนในเบื้องต้น

พระมหาสมชาย ปภสฺสโร	การรับศีลเป็นการชำระกายวาจาให้บริสุทธิ์ เหมือนการทำ ความสะอาดร่างกายก่อนจะไปทำกิจกรรมต่างๆ ในแต่ละวัน ศีลเป็นฐาน ในการทำความดีต่อไป
พระมหาวิเชียร พุฒมนัส	รับศีลแล้วทำอะไรต่อไป
พระมหาสมชาย ปภสฺสโร	พระสงฆ์จะสวดพระอภิธรรม โดยปรารภว่าพระพุทธเจ้าเสด็จไปโปรดพระพุทธมารดาด้วยอภิธรรม ในปัจจุบันมีการสวดพระ อภิธรรม 7 คัมภีร์ สวดพระอภิธรรมมัตถสังคหะ 9 ปริเฉท สวด สหสัณนัย สวดมาลัย
พระมหาวิเชียร พุฒมนัส	เนื้อหาพระมาลัยเป็นอย่างไร
พระมหาสมชาย ปภสฺสโร	แสดงเรื่องราวบุรุษเชิงญใจไปพบพระมาลัยแล้วถวายดอกบัวไปบูชา พระเกษตรแก้วจุฬามณีบนสรวงสวรรค์ พระมาลัยไปสรวงสวรรค์แล้ว เห็นสิ่งดีงามก็นำมาบอกให้มนุษย์ทำความดี เมื่อไปเยี่ยมมรกตคฤหาสน์ นายนิรยบาล ทราบว่านายนิรยบาลลงโทษเพราะผู้ที่ตกนรก ประมาทขาดสติ แม้ให้ออกาสถามว่าเคยเห็นคนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตาย แล้วรู้สึกอย่างไร ถ้าเห็นแล้วได้ข้อคิดจะเปิดโอกาสให้ได้ ลดหย่อนผ่อนโทษ แต่ถ้าไม่ได้ข้อคิดใดๆ ก็จะลงโทษไปตามความ ผิด บางที่ท่านจึงให้ทำบุญอุทิศให้นายนิรยบาลด้วย เหมือนเรื่องราว ที่เล่าถึงสัตว์นรกคนหนึ่ง เมื่อโดนโยนลงในกระทะทองแดง ก็มี จีวรมารองรับไว้ เพราะลูกชายได้บวชเป็นสามเณรให้ จึงได้กลายเป็นธรรมเนียบบวชสามเณรหน้าไฟ
พระมหาวิเชียร พุฒมนัส	สภาพนรกในมาลัยสูตรท่านแสดงไว้อย่างไร
พระมหาสมชาย ปภสฺสโร	มีมือกระทะทองแดงใช้ตีสัตว์นรก มีกาปากเหล็กคอยจิก สุนัข ปากเหล็กคอยกัด มีงจักรพัดตัดหัวสัตว์นรกที่ถูกลงโทษ
พระมหาวิเชียร พุฒมนัส	วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร ได้กำหนดให้มีการบรรยายธรรม ได้ ประโยชน์อะไรบ้าง

พระมหาสมชาย ปภสฺสโร	ทำให้ผู้ที่มาร่วมงานได้ข้อคิดคติในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง ทั้งเป็นการฝึกให้พระสงฆ์แสดงพระธรรมเทศนา และเป็นการเผยแพร่ธรรมแก่ผู้มาร่วมงานศพ และนับเนื่องในบุญกิริยาที่เรียกว่าภาวนามัย
พระมหาวิเชียร พุฒมนัส	การถวายเครื่องไทยธรรม เหตุใดจึงนิมนต์พระ 4 รูปเป็นพื้น เป็นเรื่องอัปมงคลหรือไม่
พระมหาสมชาย ปภสฺสโร	ตามหลักพระวินัยก็เรียกว่าครบองค์สงฆ์ ไม่ใช่เรื่องอัปมงคล ถ้าพระภิกษุ 1 รูปเรียกว่าบุคคล 2-3 รูป เรียกว่าคณะ ถ้า 4 รูป เรียกว่าสงฆ์ สามารถประกอบสังฆกรรมมีการสวดพระปาติโมกข์ เป็นต้นได้
พระมหาวิเชียร พุฒมนัส	ถวายทานแก่สงฆ์กับถวายแก่บุคคล ผลานิสงส์แตกต่างกันอย่างไร
พระมหาสมชาย ปภสฺสโร	การถวายแก่บุคคลมีผลานิสงส์น้อย แต่การถวายแก่สงฆ์มีผลานิสงส์มาก แม้ถวายแก่พระพุทธรเจ้าโดยเจาะจงก็ยังมีผลานิสงส์น้อยกว่าถวายแก่สงฆ์
พระมหาวิเชียร พุฒมนัส	ทำบุญแล้วทำอย่างไรจึงจะให้คนตายได้บุญ
พระมหาสมชาย ปภสฺสโร	เจ้าภาพก็ต้องกรวดน้ำอุทิศบุญให้แก่ผู้ตาย
พระมหาวิเชียร พุฒมนัส	มีหลักฐานแสดงว่าการกระทำบุญอุทิศสำเร็จประโยชน์แก่คนตายหรือไม่
พระมหาสมชาย ปภสฺสโร	มีเรื่องราวที่พระเจ้าพิมพิสารได้ทรงกระทำบุญอุทิศให้ปรตพระญาติของพระองค์เป็นหลักฐานอยู่ และมีพุทธภาษิตรับรองในเรื่องนี้อยู่ เช่น ปุณฺณานิ ปรโลกสมิ ปติฏฐา โหนติ ปาณินิ แปลว่า บุญเป็นที่พึงของสรรพสัตว์ในปรโลก อันที่จริงบุญอำนวยประโยชน์ทั้งในขณะที่ยังมีชีวิตอยู่และในขณะที่ละจากโลกนี้ไปแล้ว
พระมหาวิเชียร พุฒมนัส	คนมีบุญและคนไม่มีบุญมีชีวิตแตกต่างกันอย่างไร

- พระมหาสมชาย ปภสฺสโร วันไหนเราไปทะเลาะกับผู้อื่น ใจก็กระวนกระวายทั้งวัน ไม่มีความสุข เพราะอยู่กะบาป แต่ถ้าเราสวดมนต์ไหว้พระ ให้ท่าน ไปไหว้พระ 9 วัด ได้พบเห็นสิ่งที่ดีงาม ได้มีโอกาสทำบุญสร้างศาลา ซ่อมอุโบสถ ทำบุญเลี้ยงพระเป็นต้น ใจก็มีความอึดเอิบ นี้อยู่กะบุญ จะเห็นความแตกต่างชัดเจน
- พระมหาวิเชียร พุฒมนัส โดยสรุปการบำเพ็ญกุศลศกที่ทำได้ประโยชน์อะไรบ้าง
- พระมหาสมชาย ปภสฺสโร คนเป็นได้บูชาคุณของผู้ตาย ได้มาปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามพุทธศาสนพิธี และมาทำชีวิตของตนเองไม่ให้ประมาท
- พระมหาวิเชียร พุฒมนัส การทำบุญ 7 วัน 50 วัน และ 100 วัน มีความสำคัญอย่างไร
- พระมหาสมชาย ปภสฺสโร คนโบราณมีความเชื่อว่าตายแล้วยังไม่ไปเกิดเพราะทุนคือบุญยังไม่เพียงพอ เลยต้องอาศัยลูกหลานทำบุญอุทิศไปให้ตามวาระดังกล่าว บางคนตายไปแล้ว 10 ปี ยังไม่ไปเกิด เคยมีเหตุการณ์ที่บ้านเกิดจังหวัดกำแพงเพชร มีคนถูกผีเข้าและบอกว่ามาเสียชีวิตที่นี่ ตอนนี้อย่างยังไม่ไปเกิด ขอให้ทำบุญไปให้ด้วย จะได้ไปเกิด เมื่อได้ตรวจสอบปรากฏว่ามีผู้หญิงคนหนึ่งมาผูกคอตาย และเมื่อตายไปแล้วก็เฝ้าอยู่ตรงนั้น ไปเกิดไม่ได้เลยมาเข้าสิงและเล่าความเป็นมาให้ทราบและให้ทำบุญอุทิศไปให้
- พระมหาวิเชียร พุฒมนัส การจัดงานศพอย่างไรฟุ่มเฟือย อย่างไรไม่ฟุ่มเฟือย
- พระมหาสมชาย ปภสฺสโร อยู่ที่ฐานะ ถ้าจนทำอย่างไรก็ฟุ่มเฟือย ถ้ารวยทำอย่างไรเพื่อเกียรติและหน้าตาอย่างนี้ก็ไม่ถือว่าฟุ่มเฟือย เคยไปเจอบางงาน เฉพาะหีบใส่ศพ 80,000 บาท จัดเสิร์ฟก็มีค่าใช้จ่ายประมาณ 600,000 บาทขึ้นไปรวมทั้งมีมหรสพด้วย
- พระมหาวิเชียร พุฒมนัส ทำไมต้องมีมหรสพในงานศพ

พระมหาสมชาย ปภสฺสโร เขาปรารถนาคนตายชอบอะไรก็เอาสิ่งนั้นมาให้คนดู เพื่อบูชาความดีของคนตาย แสดงเกียรติคุณของผู้ตายให้ปรากฏ

พระมหาวิเชียร พุฒมนัส การลอยอังคารคือการทำอะไร

พระมหาสมชาย ปภสฺสโร เอาจี๋เข้าไปลอยในทะเล ในจุดที่เคยนำอัฐิธาตุญาติไปลอย เช่นที่ปากน้ำ

พระมหาวิเชียร พุฒมนัส มีพิธีกรรมในการลอยอังคารอย่างไร

พระมหาสมชาย ปภสฺสโร เริ่มต้นด้วยการขอมาอัฐิแล้วประพรมน้ำอบโรยดอกไม้ที่เจ้าถ่านไล่เหรียญเงินเหรียญทอง 32 เหรียญเหมือนตอนพิธีเก็บอัฐิ แล้วให้พระชกผ้าบังสุกุลแล้วจึงนำลอยลงในทะเล บางที่มีพิธีขอขมาแม่ย่านางเรือและแม่พระคงคา และนำเครื่องเช่นทองไปในทะเลก่อนแล้วนำกล่าวฝากอัฐิธาตุของผู้ตายไว้ ณ สถานที่นี้ กะพระแม่คงคา หลวงปู่ทวด กรมหลวงชุมพรเป็นต้น และขอให้เจ้าภาพประสบความสุขความเจริญ เสร็จแล้วพระชกผ้าบังสุกุลแล้วจึงลอยอังคาร

พระมหาวิเชียร พุฒมนัส เวลานำกรอรูปคนตายกลับบ้าน ทำไมจึงต้องเอารูปหันใส่ตัวเวลานำกลับไปด้วย

พระมหาสมชาย ปภสฺสโร เพื่อให้แตกต่างจากคนเป็น และเพื่อไม่ให้วิญญาณเร่ร่อนไม่กลับไปบ้าน ไม่ไปคุ้มครองลูกหลาน

สัมภาษณ์

พระครูสังฆรักษ์สมชัย อุกกโชโต

รท.ประธานสงฆ์วัดพุทธวิหาร เอชาลอง เมืองโกลขาน สวิตเซอร์แลนด์

โดย พระมหาวิเชียร พุฒนัส

ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร เจ้าคณะ 10 วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร

อดีตผู้อำนวยการฌาปนสถานวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร

วันที่ 5 มีนาคม พ.ศ. 2554 เวลา 09.30 น.

-
- พระมหาวิเชียร พุฒนัส ท่านพระครูฯ อายุเท่าไร บวชมาก็พรรษาแล้ว ภูมิตำแหน่งเดิมอยู่ที่ไหน มีวุฒิการศึกษาอย่างไร
- พระครูสังฆรักษ์สมชัย อุกกโชโต อายุ 62 ปี พรรษา 41 ภูมิลำเนาอยู่คลองสาน กรุงเทพมหานคร จบการศึกษาม.ศ. 3, น.ธ.โท
- พระมหาวิเชียร พุฒนัส ได้ยินว่าแนะนำให้คนนำกระดูกมาบรรจุที่วัดในต่างประเทศไม่ทราบว่าเป็นจริงเป็นอย่างไร
- พระครูสังฆรักษ์สมชัย อุกกโชโต ให้เขาเอาเก็บไว้ในห้องพระ โดยใส่ไว้ในตู้ เน้นผู้มีอุปการคุณแก่วัด ถึงเวลาก็เอามาทำบุญกัน ปัจจุบันย้ายไปไว้ที่ศาลาปฏิบัติธรรมจะได้ไม่ต้องเคลื่อนย้ายไปมาเวลาจะทำบุญ เพราะมีคนไทยไปแต่งงานกะฝรั่งมาก
- พระมหาวิเชียร พุฒนัส พิธีเบิกโลงทำกันอย่างไร
- พระครูสังฆรักษ์สมชัย อุกกโชโต เอาใบตองสดปูลองในโลง 1 ใบ ยาวๆ เลข กุ้งพว่ปลาขำ ขนมหวาน หมากพลูบุรี ใส่กระทง 6 กระทง ตั้งไว้หัวหีบบนปากหีบ แล้วเอาไม้ไผ่คั่นไว้เดินสายสิญจน์โดยรอบ แล้วเรียกญาติมาถาม ผู้ตายชื่ออะไร ญาติจะทำหน้าที่ตอบ แล้วเอามีดสับลงไปทีปากโลง ถามต่อถามสกุลอะไร ญาติตอบแล้วเอามีดสับลงที่ปากโลง เป็นอันว่าหีบของคนตายคนนี้ถูกต้องแล้ว แล้วเอาเครื่องเช่นใส่ในหีบทั้งหมด แล้วเอาใบตองปิดอีกชั้นหนึ่ง จึงจะเอาศพใส่ลง

ไป โดยที่คาถาโองการธรรมนิสารทำน้ำมันต์แล้วประพรมน้ำมันต์ บัดเป่าสิ่งที่ไม่ดีงามที่แอบแฝงอยู่ให้หมดไปเพราะ โลงนี้เป็นของผู้ตายแน่นอน การทำน้ำมันต์ธรรมนิสารนี้มีค่าบูชาครูด้วย

พระมหาวีเชียร พุฒิมนัส

เวลาไปเรียกวิญญาณใช้คาถาอะไร ใช้เครื่องเช่นอย่างไร

พระครูสังฆรักษ์สมชัย อุกกโชโต

ใช้อธิษฐานจิตเรียกและบอกสิ่งศักดิ์สิทธิ์เจ้าที่เจ้าทางแล้วเอ่ยชื่อนามสกุลของผู้ตาย เรียกทายาทมาเรียกชื่อผู้ตาย เพราะผู้ตายจะคุ้นเคยกับทายาทจำเสียงกันได้ โดยมีเครื่องเช่นเป็นกุ่มพร้าวปลาขำ เสื้อคนตาย 1 ตัว เพราะคนตายจะจำกลิ่นและลายเสื้อผ้าของเขาได้ และรูปถ่ายของคนตาย วางใส่ถาดและนำไปวางตรงที่ผู้ตายนอนตาย จุฑารูปบอกคนตาย 1 ดอก แล้วเชิญให้มาที่วัด โดยมีพระนำมาที่วัด

พระมหาวีเชียร พุฒิมนัส

การซื้อที่มีความเป็นมาอย่างไร

พระครูสังฆรักษ์สมชัย อุกกโชโต

เวลาเราไปใช้ที่นั่นก็ต้องบอกเจ้าของที่คือยายกาลี ตากาลา บอกท่านเรียกท่านขอซื้อที่อยู่ให้คนตายกะท่าน ผากฝังดวงวิญญาณผู้ตายไว้กะท่าน โดยปกติทำในกรณีฝังในป่าช้า แต่การบรรจุลงในโลงไม่ต้องทำเพราะได้ประกอบพิธีเบิกโลงไปแล้ว

พระมหาวีเชียร พุฒิมนัส

เงินใส่ปากศพมีคดียังไง

พระครูสังฆรักษ์สมชัย อุกกโชโต

เป็นข้อคิดว่าตายไปแล้วนำทรัพย์สมบัติใดๆ ติดตัวไปไม่ได้ บางคดีก็เชื่อว่าให้นำติดไปในเบื้องหน้า

พระมหาวีเชียร พุฒิมนัส

การหิวผมมีความเป็นมาอย่างไร

พระครูสังฆรักษ์สมชัย อุกกโชโต

ได้แบบอย่างมาจากราชสำนัก แม้การนุ่งผ้าก็ต้องกลับตะเข็บจะนุ่งห่มอย่างคนเป็นไม่ได้ เพราะตายไปแล้ว หมายความว่าไปแล้ว ไม่กลับและให้เขารู้ตัวว่าได้ตายจากไปแล้ว

พระมหาวีเชียร พุลมณัส	การจตุรปูหน้าศพ 1 ดอก มีคติอย่างไร
พระครูสังฆรักษ์สมชัย อุกกโชโต	ก็ตายไปคนเดียว ควรมีเทียนให้เขาด้วยเพื่อส่องทางให้เขาไป ให้แสงสว่างการเดินทางตลอด จึงต่อไปตลอดเวลา
พระมหาวีเชียร พุลมณัส	การรดน้ำศพมีคติอย่างไร
พระครูสังฆรักษ์สมชัย อุกกโชโต	เป็นการอาบน้ำให้เป็นครั้งสุดท้าย และเป็นการขอมาศพด้วย
พระมหาวีเชียร พุลมณัส	การมัดตราสังมีคติอย่างไร
พระครูสังฆรักษ์สมชัย อุกกโชโต	โบราณผูกเป็นปริศนาธรรมว่าชีวิตเรามีบ่วงที่ทำให้เวียนว่ายตายเกิด 3 บ่วง คือบ่วงบุตรผูกไว้ที่คอ บ่วงทรัพย์ผูกไว้ที่เท้า บ่วงภรรยาผูกไว้ที่มือ ขณะมัดศพหรือก็จะว่าคาถากำกับไปด้วย (ขณะมัดที่ศีรษะว่าปุตโต คีเว ขณะมัดที่เท้าว่าระนัง ปาเท และขณะมัดที่มือว่าภริยา หัตถเอ)
พระมหาวีเชียร พุลมณัส	การสวดพระอภิธรรมมีความเป็นมาอย่างไร
พระครูสังฆรักษ์สมชัย อุกกโชโต	พระพุทธเจ้าได้โปรดพระพุทธมารดาด้วยการแสดงพระอภิธรรม
พระมหาวีเชียร พุลมณัส	การทำบุญ 7 วัน 50 วัน และ 100 วัน มีคติอย่างไร
พระครูสังฆรักษ์สมชัย อุกกโชโต	มีความเชื่อกันว่า ดวงวิญญาณของผู้ตายจะมารับบุญใหญ่ เพราะเริ่มตั้งแต่ 3 วัน 7 วัน คนตายก็จะเริ่มรู้ตัวว่าตัวเองได้ตายไปแล้ว ในวาระอื่นๆ ก็เช่นกัน ดวงวิญญาณจะมารับบุญใหญ่ จึงต้องทำบุญอุทิศไปให้ในช่วงดังกล่าว
พระมหาวีเชียร พุลมณัส	การเซ่นข้าวศพมีความเป็นมาอย่างไร
พระครูสังฆรักษ์สมชัย อุกกโชโต	ให้ผู้ตายได้รับประทาน เคยเห็นคนขี้เมาคนหนึ่งตาย เขาเอาเหล้าไปเซ่น น้ำไปขวดก็พร่องไปเองอย่างน่าอัศจรรย์ ต่อหน้าคนที่มาในงานศพ เหล้าหายไปได้ได้อย่างไร

- พระมหาวีเจียร พูลมณัส การเอาศพเวียนเมรุ 3 รอบ มีคติอย่างไร
- พระครูสังฆรักษ์สมชัย อุกกโชโต ท่าน ว.วชิรเมธี บอกว่าหมายถึง อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา แต่โบราณบอกมาให้คนตายได้เห็นแสงตะวันเป็นครั้งสุดท้ายก่อนสลายร่าง
- พระมหาวีเจียร พูลมณัส ทำไมต้องใช้พระนำหน้าศพ
- พระครูสังฆรักษ์สมชัย อุกกโชโต ผู้ที่จะประเสริฐไปกว่าพระไม่มี ก็ต้องอาศัยพระนำศพ และพระจะสวดพระอภิธรรมในใจขณะนำศพ
- พระมหาวีเจียร พูลมณัส การชักผ้าบังสุกุลมีความเป็นมาอย่างไร
- พระครูสังฆรักษ์สมชัย อุกกโชโต สมัยพุทธกาลพระพุทธเจ้าก็นำผ้าห่อศพวางปูนธทาตีมาทำจีวร (สังฆาฏิ) ในปัจจุบันก็นำผ้ามาทอดหน้าศพให้พระมาชักบังสุกุล เรียกว่าเป็นพุทธประเพณีก็ได้
- พระมหาวีเจียร พูลมณัส การเอาน้ำมะพร้าวล้างหน้าศพมีคติอย่างไร
- พระครูสังฆรักษ์สมชัย อุกกโชโต เป็นการทำความสะอาดล้างหน้าเป็นครั้งสุดท้าย ด้วยน้ำที่อยู่สูงสุดและสะอาดที่สุด เป็นน้ำที่ไม่มีใครเติมเกิดโดยธรรมชาติ มีปริศนาธรรมแต่ต้องถามผู้รู้
- พระมหาวีเจียร พูลมณัส การลอยอังคารทั้งหมดกับการเก็บไว้บูชาอย่างไรหนดิดีกว่ากัน
- พระครูสังฆรักษ์สมชัย อุกกโชโต การลอยดีกว่าเพราะจะได้หมดกังวล เราเอารูปเอากระดาษมาเขียนชื่อนามสกุลทำบุญไปให้สะดวกกว่า ความผูกพันก็อยู่ที่คนอยู่จะมีความรักความผูกพันแค่ไหนไม่ขึ้นอยู่กับการมีกระดูกหรือไม่มี เราทำหน้าที่จนกว่าจะตายจากโลกนี้ คนรุ่นหลังจะทำหรือไม่เรื่องของเขาถือว่าหมดหน้าที่เราแล้ว
- พระมหาวีเจียร พูลมณัส มีพิธีลอยอังคารอย่างไร

- พระครูสังฆรักษ์สมชัย อุกกโชโต ให้จตุรูป 5 ดอก บอกพระแม่ธรณี พระแม่คงคา แม่พระพาย แม่พระเพลิง แม่พระโพสพ จากนั้นเตรียมเงินทองซื้อที่แล้วจตุรูป 5 ดอกบอกแม่พระคงคาว่า แม่พระคงคาเจ้าเอ๋ยอยู่แล้วหรือยัง ตอบว่าอยู่แล้ว แล้วบอกว่า ลูกขอฝากอัฐิของ บอกชื่อนามสกุล ไว้กับพระแม่คงคา ขอพระแม่คงคาได้โปรดรับไว้ด้วย แล้วจตุรูป ดอก บอกผู้ตายว่า ให้อยู่ตรงนี้นะ ซื้อที่ให้อยู่ตรงนี้นะ อยู่กับ พระแม่คงคา จะได้รับเย็นเป็นสุข แล้วนำเงินหว่านลงในน้ำ จากนั้นก็ลอยอังคารในน้ำไป
- พระมหาวิเชียร พุฒมนัส การจัดงานศพอย่างเสียไม่ได้กับการทำด้วยความตั้งใจจะมีผลต่อ ชีวิตอย่างไร
- พระครูสังฆรักษ์สมชัย อุกกโชโต ถ้าเราทำดีก็ได้ดีตอบแทน ถ้าเราทำไม่ดีก็ได้สิ่งไม่ดีตอบแทน
- พระมหาวิเชียร พุฒมนัส คนที่ถูกผีสิงมีความเป็นมาอย่างไร
- พระครูสังฆรักษ์สมชัย อุกกโชโต พวกนี้เป็นพวกจิตอ่อน หรืออาจจะไปลบหลู่ดูถูกเขาไปพูดเยาะ เย้ยเขา พวกสัมภเวสีก็เลยเล่นงานเอา
- พระมหาวิเชียร พุฒมนัส เคยเห็นโยมใส่บาตรคนหนึ่งมีเนื้อตัวเกร็ง มีไขขาวๆ ไหลมาจาก ปลายเล็บ เวลาเอามือแตะที่กระดาษหนังสือพิมพ์จะมีเลือดออกมาก จากปลายนิ้วทั้งหมดติดกระดาษหนังสือพิมพ์เลย อาการอย่างนี้ เป็นเพราะอะไร และจะแก้ไขอย่างไร
- พระครูสังฆรักษ์สมชัย อุกกโชโต อย่างนี้เรียกว่าโดนคุณไสย ผีรูปผีรอย พวกหมอผีเขมรชอบทำ โดยปั้นหุ่นเอาเข็มปักแล้วบริกรรมคาถาเอ่ยชื่อนามสกุลคนที่ ต้องการทำร้าย ให้เจ็บเนื้อเจ็บตัวกินไม่ได้นอนไม่หลับ แล้วเอาไป ผีในป่าช้า เราต้องใช้วิชาอาคมถอนแต่คนทำต้องจิตแข็ง มิฉะนั้น มันจะเข้าตัวคนถอน ใช้การเบิกขันธ์แก้ เรียกเจตภูตออกจากป่าช้า แล้วสวดถอน ที่ใช้ในการสวดถอนอุโบสถ โดยสวดไปก็เอามัด สับบนแผ่นกระดานไป การบำบัดรักษาหายเร็วหรือช้าไม่แน่ บาง คนก็หายไว บางคนก็หายช้า เราต้องนั่งสมาธิเช็คดู ถ้าเขากินได้

หลับสบายก็ให้รู้ว่าจิตวิญญาณเขาเข้าร่างเป็นปกติแล้ว ถ้าตรงกันข้าม เช่น นอนละเมอเพื่ออย่างนี้แสดงว่าจิตแตกซ่าน เราก็ต้องประสานรวมจิตให้ใหม่ โดยชักบังสุกุลให้เขาเลย บังสุกุลตายและบังสุกุลเป็นเหมือนพิธีแปรธาตุ) เราต้องนั่งสมาธิช่วยในตอนกลางคืน โดยกำหนดภาวนาพุทโธ โดยเริ่มด้วยการจูดรูป 5 ดอก หมายถึง พระพุทฺธ พระธรรม พระสงฆ์ บิคา มารดา และครูอาจารย์

พระมหาวิเชียร พุฒมนัส

วิชาอาคมที่ใช้ทุกวันนี้เรียนมาจากที่ใด

พระครูสังฆรักษ์สมชัย ออกุโขโต

พระอาจารย์พร จังหวัดราชบุรี ไปเจอกันในพิธีพุทธาภิเษก ท่านเห็นกำลังบำบัตร์รักษาคนป่วย ท่านเลยให้เคล็ดวิชาเพื่อให้นำไปใช้ ท่านบอกว่าวิชาที่มีอยู่ในตัวยังไม่พอ ถ้าคนมามากก็ตายพอดี ยังมีครูบาอาจารย์ที่นับถืออีกหลายรูป เช่น หลวงปู่ ทวด เป็นต้น แต่ต้องกำหนดจิตให้มัน วอกแวกไม่ได้ มิฉะนั้นจะเข้าตัว

สัมภาษณ์

นายนพดล มีโรจน์

เจ้าหน้าที่สถาปนสถานวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร

โดย พระมหาวิเชียร พุฒมนัส

ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร เจ้าคณะ 10 วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร

อดีตผู้อำนวยการสถาปนสถานวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร

วันที่ 3 มีนาคม พ.ศ. 2554 เวลา 12.30 น.

พระมหาวิเชียร พุฒมนัส

คุณอ้วนอายุเท่าไร ภูมิลำเนาเดิมอยู่ที่ไหน มีวุฒิการศึกษาอย่างไร
ทำงานมากี่ปี

นายนพดล มีโรจน์

อายุ 42 ปี ภูมิลำเนาเดิมอยู่กรุงเทพมหานคร จบการศึกษาชั้น ม. 3
ทำงานเป็นเจ้าหน้าที่สถาปนสถานวัดประยุรวงศาวาสวรวิหารมา 16
ปี

พระมหาวิเชียร พุฒมนัส

ได้ฝึกดนตรีไทยมาตั้งแต่เมื่อไร

นายนพดล มีโรจน์

ตั้งแต่เด็กๆ เพราะวิ่งเข้าวิ่งออกอยู่กับบ้านดนตรีไทยพาทยโกศล
ตั้งแต่ยังเด็ก ไปกินไปเล่นจนเกิดความคุ้นเคย โดยมีครูพรกับครู
ผันจับมือให้แล้วก็ต่อเพลงจากเพื่อนร่วมวง บ้านดนตรีไทยนี้เป็น
ศิษย์พระครูโสภณกิจจานุรักษ์ (เนียม) อดีตเจ้าคณะ 5 อดีตผู้ช่วย
เจ้าอาวาสวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร

พระมหาวิเชียร พุฒมนัส

เพลงแรกที่เล่นคืออะไร

นายนพดล มีโรจน์

สำหรับนักดนตรีไทยต้องเล่นเพลงสาธการเป็นเพลงแรก เพลงนี้
จะต้องไหว้ครูก่อนจึงเรียนเพลงอื่นๆ ต่อไป ครูจะนำเครื่องกำนล
คือขัน 1 ใบ ผ้าขนหนู 1 ผืน หรือใช้สบงพระแทนผ้าขนหนูก็ได้
เงิน 12 บาท บุหรี่ 1 ซอง หรือ 1 ตัว ก็ได้ ดอกไม้รูปเทียนที่ศิษย์
มอบให้ เอาไปบูชาพ่อแก่ (มีหัวหุ่นพ่อแก่คล้ายพระฤๅษีตั้งอยู่ที่
แท่นบูชา) เชื่อกันว่าเป็นผู้ให้กำเนิดนาฏศิลป์

- พระมหาวชิษฐา วชิรมงคล เพลงสาธุการนี้ใช้เวลาใด เนื้อหาของเพลงนี้อย่างไร
- นายพนม วัฒนศิริ เวลาเจ้าภาพจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย เนื้อหาเป็นการอัญเชิญเทพดาให้มารับรู้สิ่งดีงามที่บุคคลได้กระทำเหมือนกับการขัดสัปดาห์ของพระก่อนการเจริญพระพุทธมนต์ เป็นการบอกกล่าวครูบาอาจารย์ไปในตัวด้วย
- พระมหาวชิษฐา วชิรมงคล งานมงคลกับงานอวมงคลใช้เครื่องดนตรีแตกต่างกันอย่างไร
- นายพนม วัฒนศิริ งานมงคลใช้เครื่องมโหรีที่เรียกว่าเครื่องสาย มีซออู้ ซอด้วง จัเข้ ดนตรีไทยเครื่องไทยก็จะมีฆ้องวง ระนาดทุ้ม ระนาดเอก กลองทัด งานอวมงคลก็จะใช้เครื่องมอญ มีฆ้อง โองัง ถ้าไม่ถือจะใช้เครื่องมอญในงานมงคลก็ได้แต่ส่วนใหญ่ใช้ในงานอวมงคล ชาวมอญใช้ดนตรีนี้ในงานอวมงคล ไทยก็รับวัฒนธรรมนี้มาจากชาวมอญ โดยนำมาดัดแปลงเทียบเสียงให้เป็นแบบไทย
- พระมหาวชิษฐา วชิรมงคล การบรรเลงในงานศพใช้เพลงอะไร
- นายพนม วัฒนศิริ เพลงมอญประโคมเป็นเพลงแรก ต่อจากนั้นก็ใช้เพลงมอญ เพลงเถา ลาวดวงเดือนและเพลงอื่นๆ พระขึ้นเทศน์ใช้เพลงเร็ว จะดีทั้งขณะพระมาพระขึ้นเทศน์พระเทศน์จบ มีเพลงโสกเศร้าขณะเชิญศพเวียนเมรุ ตอนเผาก็มีเพลงมอญร้องไห้ มีการร้องประกอบด้วยขณะเผาก็เพลงประโคม มีเพลงโหมโรงกลางวัน โหมโรงกลางคืน ย่ำรุ่ง ย่ำค่ำ ถ้าเป็นงานหลวงจะดีตลอด สลับกับพระพิธีธรรม ไปจนกว่าจะเผาแล้วเสร็จ ในปัจจุบันมีเทป ซีดี จึงทำให้ความนิยมใช้ดนตรีไทยในงานศพขาดหายไป และเกิดจากภาวะค่าครองชีพสูงขึ้นด้วย เจ้าภาพเน้นประหยัดก็เลยทำให้การบรรเลงดนตรีไทยในงานศพบางพื้นที่ขาดหายไป
- พระมหาวชิษฐา วชิรมงคล ที่กำหนดเป็นเวลานี้คืออะไร

นายพนพล มีโรจน์	ช่วงเวลาของการบรรเลงคือตั้งแต่เก้าโมงเช้าถึงเก้าโมงเย็น อย่างนี้เรียก 1 เวลา ตั้งแต่เก้าโมงเย็นถึงพระสวดจบสองทุ่มก็อีก 1 เวลา การกำหนดอย่างนี้เป็นการกำหนดค่าใช้จ่ายในการเรียกเก็บ จากเจ้าภาพ ไม่ได้กำหนดค่าแรงเป็นรายวัน แต่กำหนดเป็นเวลา
พระมหาวิเชียร พุฒมนัส	การมาบรรเลงในงานศพต้องไหว้ครูหรือไม่
นายพนพล มีโรจน์	เจ้าภาพต้องเตรียมเครื่องไหว้ครู คือ บุหรี่ สุรา เงิน 12 บาท ผ้าขาว หรือผ้าขนหนูหรือสบงพระก็ได้ 1 ผืน โดยเจ้าโศคือผู้ชำนาญการ ดนตรีไทยประจำวงที่สามารถนำไหว้ครูได้จะทำหน้าที่นำลูกวง ไหว้ครู ส่วนใหญ่เจ้าโศนี้จะผ่านการบวชเรียนมาแล้ว
พระมหาวิเชียร พุฒมนัส	ดนตรีไทยเราสามารถเล่นได้เลยทุกเพลงหรือไม่
นายพนพล มีโรจน์	ถ้าเพลงสูงต้องให้ครูจับมือใหม่ ถ้าไปเล่นโดยพลการจะเข้าตัว คือ มีอันเป็นไป เกิดโรคภัยแปลกๆ ดนตรีไทยสมัยก่อนไม่มีโน้ต บาง ที่ต้องส่งหน่วยสอดแนมไปลอบคอบในน้ำแอบฟังเสียงทำนอง ดนตรี เรียกว่าครูพัก ลักจำ
พระมหาวิเชียร พุฒมนัส	งานศพในพระบรมราชานุเคราะห์กับงานศพทั่วไปมีความแตกต่าง กันอย่างไร
นายพนพล มีโรจน์	งานศพในพระบรมราชานุเคราะห์จะมีเครื่องเกียรติยศประกอบศพ เช่น มีหีบทองประกอบศพ มีโกศประกอบศพ มีเครื่องสูงคือฉัตร เบญจาทองประกอบเกียรติยศ มีน้ำหลวงอาบศพ มีปีกทองชนะ เครื่อง ประโคมเวลารคน้ำศพและเวลาเผาศพ เวลาเผา มีเครื่องขมาศพ และเพลิงหลวงในการพระราชทานเพลิงศพ โดยมีระเบียบปฏิบัติ ในการพระราชทานชั้นหีบ ชั้นโกศตามตำแหน่ง ยศ สมณศักดิ์ (สำหรับพระสงฆ์) และเครื่องราชอิสริยาภรณ์ เป็นการเฉพาะ เครื่องราชอิสริยาภรณ์ก็นำใส่พานวางไว้หน้าหีบศพ บางศพที่ เจ้าฟ้าเจ้าแผ่นดินทรงคุ้นเคยก็ทรงวางพวงมาลาหน้าหีบศพเป็น การเฉพาะส่วนพระองค์อีก ส่วนงานศพทั่วไปจะไม่มีเครื่อง ประกอบเกียรติยศดังกล่าวนี้

พระมหาวิเชียร พุฒมนัส	น้ำหลวงอาบศพประกอบด้วยอะไรบ้าง
นายนพดล มีโรจน์	ผอบน้ำขมิ้น 1 ผอบ น้ำอบ 1 ผอบ ผสมรวมกันเอาเทลงอาบศพ
พระมหาวิเชียร พุฒมนัส	เคยเห็นเวลาเขาอาบศพใส่ใน โกศใส่ใน โลงหรือไม่หรือไม่
นายนพดล มีโรจน์	ใส่โลงเจ้าหน้าที่สำนักพระราชวัง (พวกสนม) จะมัดตราสังก่อน นำใส่โลง แต่ใส่โกศไม่เคยเห็นฟังแต่เขาเล่ามา จะมีการเปลื้อง บุษโป คือเอาเนื้อหนังไปเผาก่อน ลอกเหลือไว้แต่กระดูก เอาห่อผ้าขาวใส่ในโกศ
พระมหาวิเชียร พุฒมนัส	เวลาไปเชิญศพมาต้องว่าคาถาอะไรหรือไม่
นายนพดล มีโรจน์	ในอดีตหัวหน้าสัปเหร่อจะเป็นผู้ว่านำ แต่ปัจจุบันให้ลูกหลานหรือญาติจตุรูปบอกกล่าวและเชิญมาที่วัด มาถึงวัดก็มีการเบิกโลง ทำน้ำมนต์ธรณีสารประพรม
พระมหาวิเชียร พุฒมนัส	เวลาบรรจุศพลงในหีบศพต้องผูกกุญแจโยงที่มีคนตายแล้วนำมาต่อกุญแจโยงทุกครั้งหรือไม่
นายนพดล มีโรจน์	ต้องทำทุกครั้ง เพื่อสื่อให้ถึงคนตาย เวลาทำบุญก็ให้ผู้ตายได้ทำบุญกับมือตนเองผ่านสายโยงที่โยงมาจากมือผู้ตาย
พระมหาวิเชียร พุฒมนัส	การเช่นข้าวศพมีคติดอย่างไร
นายนพดล มีโรจน์	เป็นแสดงความรักความห่วงหาอาลัย เคยมีเรื่องราวที่คนตายไปเข้าฝันให้ลูกหลานนำข้าวปลาอาหารมาเช่น ไห้ว เพราะไม่เคยได้กินอะไรเลย เพราะลูกหลานไม่มาเช่น ไห้ว ก็เคยมีในวัดประยูรวงศาวิหารนี้
พระมหาวิเชียร พุฒมนัส	เคยเจอเหตุการณ์ประหลาดเกี่ยวกับชีวิตหลังตายไหม

นายพนพล มีโรจน์ เคยเจอครั้งหนึ่ง พุดแล้วชนลุก ใต้นอนฝ้าศพผู้หญิงตายท้องกลม เป็นคนจังหวัดอุบลราชธานี ได้เห็นผู้หญิงคนนี้ได้เดินออกจากรูป แล้วมาเดินวนรอบ โขฟาที่นอนฝ้าอยู่ จึงลุกขึ้นเปิดไฟทั้งหมด แต่ยังไม่กล้าให้ใครฟังตอนนั้น เพราะคนงานมาว่าเปิดไฟทำไม แต่ผม โคนเข้าแล้ว คนอื่นเช่นอาจารย์แหลมสามีนางศิริเพชร จอนแจ็ง จันท์ ก็เคยโดนวิญญูณคนเป็นเจ้าภาพสร้างเมรุหลอกมาแล้ว เพราะมาแล้วไปนั่งคุยกะภาพคนสร้างเมรุ จู้ๆ คนที่สร้างเมรุก็ ปรากฏตัวออกมาคุยด้วย เล่นเอาหายเมาวิ้งหนีสุดชีวิต ต้อง ประกอบการขอมมากัน ด้วยการแต่งรูปให้ใหม่

พระมหาวิเชียร พุฒมนัส คนตายปกติกับคนตายผิดปกติ มีความแตกต่างกันอย่างไร

นายพนพล มีโรจน์ คนตายปกติส่วนใหญ่ไม่มีอะไร ถ้าตายผิดปกติ เช่นตายท้องกลม หรือที่เรียกกันว่าตายโหง จะมีความหวังหาวาลัยมาก จะพยายาม สู้ให้เราได้สัมผัส กลายเป็นเอี้ยนไป สัปเหร่อหลายคนเคยเจอ ขนาดตั้งขาขณะที่นอนหลับ ผมเชื่อว่าวิญญูณมีจริง

พระมหาวิเชียร พุฒมนัส เวลาเห็นศพเวียนรอบเมรุกำหนดอย่างไร

นายพนพล มีโรจน์ ถ้าศพในพระบรมราชานุเคราะห์ จะนำรูปถ่ายไปตั้งบนเมรุก่อน หลังนำศพเวียนเมรุแล้วจะไม่นำเครื่องราชอิสริยาภรณ์เอาไปตั้ง หน้าศพอีก เวลาเห็นมณฑปพระเดินหรือนั่งเสด็จนำหน้า ตามด้วย หีบศพ ตามด้วยเครื่องทองน้อยและเครื่องราชอิสริยาภรณ์ แล้ว ลูกหลานและญาติเดินติดตาม ส่วนงานทั่วไปไม่มีเครื่องราช อิสริยาภรณ์ มีการโยงสายโยงจากโลงศพ ให้พระถือจูงนำหน้า ตามด้วยกระดางรูป รูปถ่ายคนตาย หีบศพ ลูกหลานและญาติเดิน ติดตาม

พระมหาวิเชียร พุฒมนัส เขาล้างหน้าศพทำไม

นายพนพล มีโรจน์ ให้ลูกหลานล้างหน้าครั้งสุดท้าย

พระมหาวีเชิธร พูลมณัส	เวลาเก็บกระดุกเขาทำกันอย่างไร ได้คคตัวอย่างไรในการเก็บกระดุก
นายนพดล มีโรจน์	เอากระดุกมาเรียงเป็นรูปคน แล้วโปรยเหรียญเงิน 32 เหรียญ หมายถึง อวัยวะ 32 อย่างในตัวคนเรา เป็นกระดุกเงินกระดุกทอง ให้ลูกหลานเลือกเก็บไว้เป็นขวัญกระเป่าเงินทองจะได้หลังไหลมาเป็นทีระลึก เอาไว้บูชาเป็นสิริมงคล ส่วนกระดุกก็เก็บรวมกันไว้สักกรบูชา ถึงเวลาทำบุญประจำปี เช่น เซิ้งหมิ่ง ลูกหลานก็จะมาพร้อมหน้ากัน เป็นการแสดงให้เห็นพลังแห่งความสามัคคี คติบางอย่างในพิธีกรรมก็นำแบบอย่างมาจากคติจีน
พระมหาวีเชิธร พูลมณัส	การจัดงานศพควรจะทำแค่ไหนอย่างไร
นายนพดล มีโรจน์	บางทีเห็นเจ้าภาพเน้นที่ดอกไม้ใช้แค่ชั่วโมงเดียวแต่จ่ายหลายหมื่นบาท การจัดแหงหยวกประดับจิตกาธาน การจัดพิณพาทหลายโคงหรือใช้พิณพาทเครื่องมุก สิ่งเหล่านี้คือความฟุ่มเฟือย แต่ก็เป็นเครื่องแสดงถึงเกียรติและฐานะของผู้ตาย มองอีกมุมหนึ่งก็เป็น การส่งเสริมอาชีพ ไม่ให้สูญหายไป
พระมหาวีเชิธร พูลมณัส	เครื่องพระราชทานในพิธีพระราชทานเพลิงศพมีอะไรบ้าง
นายนพดล มีโรจน์	กรณีพระราชทานเพลิงศพในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จะได้รับพระราชทานดอกไม้จันทน์ช่อใหญ่ 1 ช่อ เพลิงหลวงใส่ไร่ไฟมา และเครื่องขมาศพเป็นข้าวตอก 1 กระทง ดอกไม้ 1 กระทง พร้อมทั้งเจ้าพนักงานมาปฏิบัติโดยใช้รถยนต์หลวง ถ้าในต่างจังหวัดจะได้รับพระราชทานหีบเพลิง ประกอบด้วยไม้ขีดตรา มงกุฎ 1 กลกั เทียนชนวน 1 เล่ม ดอกไม้จันทน์ช่อใหญ่ 1 ช่อ โดยให้เจ้าภาพหรือผู้แทนเจ้าภาพติดต่อบริที่กองราชพิธีต่อหน้าพระบรมฉายาลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวแล้วนำไปปฏิบัติเอง โดยจะมีเจ้าหน้าที่ฝ่ายบ้านเมืองที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องรับไปปฏิบัติ เช่น เจ้าหน้าที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ประจำจังหวัดนั้นๆ

พระมหาวิเชียร พุฒมนัส

พิธีสามหาบปฏิบัติกันอย่างไร

นายนพดล มีโรจน์

ในงานที่อยู่ในพระบรมราชานุเคราะห์ เจ้าหน้าที่จะเตรียมขันน้ำพานรองหรือแก้วเจียรนัยหรือขันลงหินที่มีค่าขนาดใหญ่มา พอนำอัฐมาเรียงเป็นรูปร่างคนแล้ว อาราธนาพระสงฆ์ 3 รูป มาพิจารณาผ้าบังสุกุล แล้วเอากระดูกจุ่มล้างในภาชนะน้ำที่เตรียมมา แล้วเอาใส่ในโกศหรือภาชนะที่เจ้าภาพได้จัดเตรียมไว้เสร็จแล้วถวายภัตตาหาร 3 สำหรับ ให้พระได้นั่งเลย แต่ก่อนเผาในป่าช้าก็ต้องหาบภัตตาหารลาวหวานมาถวายพระ จึงเรียก 3 หาบ สำหรับวัดประยุรวงศาวาสวรวิหารจะนิมนต์พระมาแปรธาตุ 4 รูป ส่วนวัดที่ใกล้เคียงจะนิมนต์เพียงรูปเดียว แต่ของราชสำนัก จะใช้พระ 3 รูป

พระมหาวิเชียร พุฒมนัส

การนำอัฐิไปลอยอังคารมีความเห็นเป็นอย่างไร

นายนพดล มีโรจน์

เป็นความเชื่อว่าร่มเย็นเป็นสุข เพราะน้ำเย็น ลูกหลานก็จะไม่มีภาระ อีกอย่างหนึ่งบางที่นึกไปถึงรุ่นต่อไปจะไม่มีใครรู้จักเราเอาไปลอยอังคารเสียทั้งหมดก็จะได้หมดภาระ การเก็บไว้บูชาเพื่อแสดงออกถึงความกตัญญู แต่คนที่จะไม่เก็บอัฐิเอาไว้ก็มักหาเหตุผลเพื่อรองรับการนำอัฐิธาตุทั้งหมดไปลอยอังคารก็เลยทำให้ไม่มีใครคิดถึง

สัมภาษณ์

นายสนั่น ตรีสิริกุล

เจ้าหน้าที่ฌาปนสถานวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร

โดย พระมหาวิเชียร พุฒมณัส

ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร เจ้าคณะ 10 วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร

อดีตผู้อำนวยการฌาปนสถานวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร

วันที่ 3 มีนาคม พ.ศ. 2554 เวลา 13.30 น.

พระมหาวิเชียร พุฒมณัส

คุณปู่ อายุเท่าไร ภูมิลำเนาเดิมอยู่ที่ไหน มีวุฒิการศึกษาอย่างไร

นายสนั่น ตรีสิริกุล

อายุ 55 ปี ภูมิลำเนาเดิมอยู่ที่บ้าน โป่ง จังหวัดราชบุรี จบการศึกษา
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

พระมหาวิเชียร พุฒมณัส

เป็นเจ้าหน้าที่ฌาปนสถานกี่ปี

นายสนั่น ตรีสิริกุล

เป็นเจ้าหน้าที่ฌาปนสถานมาเป็นเวลา 29 ปี แต่มาอยู่แถววัด
ประยุรวงศาวาสวรวิหาร ตั้งแต่ พ.ศ. 2511

พระมหาวิเชียร พุฒมณัส

การเบิกโลงมีพิธีกรรมอย่างไร

นายสนั่น ตรีสิริกุล

มีค่านูชาครูหกสลึง แล้วสัปเหร่อจะทำน้ำมันตฺรณีสาร โดยให้
เจ้าภาพผูกเข้าประนมมือข้างโลง เอาตะปู 4 ตัว ตอกโลง 4 มุม
แล้วโยงด้วยสายสิญจน์ สัปเหร่อจะถามให้เจ้าภาพตอบแล้วเอา
มีดหมอสับไปที่สายสิญจน์ แสดงว่าคนตายเป็นเจ้าของโลงใบนี้
จึงจะเอาศพใส่โลง

พระมหาวิเชียร พุฒมณัส

เวลาไปรับศพมีพิธีกรรมอย่างไร

นายสนั่น ตรีสิริกุล

ต้องเอากิ่งไม้ 2 กิ่ง มาทำประตู่ผี คือเอาไม้ 2 กิ่งนั้นมาทำหุ้มประตู่
ปักไว้หน้าบ้าน เอาข้าวสาร ถ่าน เกลือใส่ในหม้อดิน แล้วทุบหม้อ
ในขณะที่เอาศพออกจากบ้าน มีค่านูชาครู 16 บาท เวลาศพออก
จากบ้านก็ตั้งประตู่ผีออก มีความเชื่อว่าวิญญาณคนตายจะจำบ้าน

ไม่ได้ จะได้อะไรไม่มาเอาลูกหลานตายตามไปอีก เครื่องประกอบพิธีกรรมทางบ้านคนตายจะจัดเตรียมไว้ให้ แต่ในปัจจุบันเริ่มจะไม่มีพิธีกรรมนี้แล้ว

พระมหาวีเชียร พุฒมนัส

การมัดตราสังมีพิธีกรรมอย่างไร

นายสนั่น ศรีศิริกุล

ในอดีตต้องสะกดศพด้วย ไม่ให้วิญญาณคนตายมารบกวนเรา ในปัจจุบันไม่ได้มัดตราสัง แต่มัดมือให้ประนมมือ เอาดอกบัวรูปเทียนใส่ในมือเพื่อให้คนตายไปไหว้พระจุฬามณีบนสวรรค์ เว้นแต่หาดอกบัวไม่ได้ก็ใช้ดอกไม้ที่มี แต่ปกติให้ใช้ดอกบัว

พระมหาวีเชียร พุฒมนัส

การบังสุกุลปากหีบมีความเป็นมาอย่างไร

นายสนั่น ศรีศิริกุล

เวลาไปปรับศพต้องมีพระไปนำมาดวงวิญญาณจึงจะมากับพระ หลังจากนั้นจะให้พระท่านบังสุกุลก่อนจะนำศพใส่ลงในหีบ แต่ปัจจุบันน้ำยาฉีดศพมีกลิ่นรุนแรงเป็นอันตรายต่อสุขภาพ จึงนำศพใส่ในหีบแล้วโยงโยงมาใส่เข้าภาพทอดผ้าให้พระชักบังสุกุล ไม่ได้เอาผ้าบังสุกุลไปวางที่ตัวศพเหมือนอย่างเดิม เป็นอุบายวิธีอันหนึ่งที่จะถวายเป็นปัยภันท์แก่พระที่ปรับศพด้วย

พระมหาวีเชียร พุฒมนัส

เคยเห็นการเอาศพลงโกศหรือไม่

นายสนั่น ศรีศิริกุล

เคยเห็น 1 ครั้ง ไปแอบดูสัปเหร่อเอาศพไปต้มในพระเจดีย์ใหญ่ ตัดเส้นเอ็น เลาะเนื้อหนังออกเอาแต่กระดูกใส่ในโกศ ตัดแขนขาเอาเนื้อไปเผาก่อน แล้วมัดตราสังแบบนั่งคู่ใส่ในโกศ เห็นมีเหล็กเป็นแกนในโกศเสียบกัน ยังนึกในใจว่าเกิดเป็นเจ้าเป็นนายตายแล้วทรมานถูกเหล็กเสียบกัน

พระมหาวีเชียร พุฒมนัส

มีประสบการณ์หลังความตายหรือไม่

นายสนั่น ตริสิริกุล

เคยเจอที่ศาลา 2 พุดแล้วขลุ่ย วันหนึ่งขณะที่เดินผ่านศาลา 2 ก็ได้ยินเสียงเด็กร้องเสียงดังมาก คิดว่าใครปล่อยให้เด็กร้องไม่ยอมดูแล แต่พอเดินเข้าไปเปิดหน้าต่างศาลาดูทุกอย่างเงียบหมด พอก้าวขาเดินออกก็มีเสียงร้องของเด็กอีก มีเสียงพัดลม แต่เข้าไปดูอีกรอบพัดลมก็ไม่หมุน เสียงร้องก็หายไป นึกในใจว่าโดนเข้าแล้วทำเอาขวัญเสียไม่กล้าเดินเข้าวัดเป็นเดือน ตอนนั้นยังไม่ได้มาเป็นเจ้าหน้าที่สำนักงาน ทำงานอยู่ที่สำนักเทศกิจกรุงเทพมหานคร อีกคราวหนึ่งได้ไปนอนพักที่ศาลา 5 มีศพสาวตายท้องกลมตั้งอยู่นอนมองรูปถ่ายหน้าศพ ปรากฏว่าเห็นภาพถ่ายยิ้มให้ จู่ๆ ก็เห็นเดินออกมาจากรูป ด้วยความตกใจก็วิ่งกลับบ้านทันที ภรรยาที่เคยโดน มีเสียงวิญญาณทักมาจากในศาลา 5 เช่นกัน เห็นนุ่งขาวห่มขาว ที่แรกนึกว่าคนที่รู้จัก แต่คนที่รู้จักไม่ได้มา ศาลาก็ลือกันว่า และเมื่อดูในศาลาก็ไม่มีคน ด้วยความตกใจกลัวก็เลยไม่ได้ไปที่ศาลา 5 อยู่นาน ตั้งแต่ได้ไปครอบครองที่บ้านพาทยโกศลก็ไม่เคยมีเรื่องวิญญาณหลังตายมาทักอีกต่อไป

พระมหาวิเชียร พุฒมนัส

การเฝ้าศพมีคดียังไง

นายสนั่น ตริสิริกุล

เอาธรรมเนียมมาจากคนจีน คนไทยที่มีเชื้อสายจีนก็หันมาทำศพแบบไทยแต่ยังคงธรรมเนียมเฝ้าศพไว้ จะต้องนอนเฝ้าศพเพื่อจูดรูปไม่ให้ดับ ชินแสเล่าว่าการจูดรูปการตามไฟหน้าศพเป็นการนำทางให้คนตายไปสู่สรวงสวรรค์ ถ้ารูปดับวิญญาณจะแว้งคว้างต้องเริ่มนับหนึ่งใหม่ ควันรูปที่ต่อไว้จะนำวิญญาณคนตายอย่างต่อเนื่องไปสู่สรวงสวรรค์ ปัจจุบันรูปยาว เอารูปไปจุ่มน้ำจะจูดและอยู่ได้นานขึ้นสว่าง แต่ก่อนต้องนอนเฝ้าเพราะรูปดอกเล็กอยู่ได้ไม่นานก็หมดดอก ตอนนี้ออกหนึ่งจุดแล้วอยู่ได้ 5 ชั่วโมง สะดวกกว่าแต่ก่อนมาก

พระมหาวิเชียร พุฒมนัส

การล้างหน้าศพด้วยน้ำมะพร้าวมีคดียังไง

- นายสนั่น ศรีศิริกุล คนเป็นเวลาไปงานศพก็ต้องล้างหน้า จะได้ไม่จำภาพศพ ถ้าไม่ล้างหน้าภาพที่เห็นจะหลอนติดตาม การล้างหน้าศพก็เพื่อไม่ให้ศพจำหน้าคนเป็นได้
- พระมหาวิเชียร พุฒมนัส ประเพณีไทยในทุกวันนี้เป็นอย่างไร
- นายสนั่น ศรีศิริกุล ประเพณีไทยทุกวันนี้เสื่อมถอย สิ่งดีงามในอดีตเลือนหายไป ในเวลานี้สังคมเกิดความเสื่อมทรามโดยทั่วไป ความรักความผูกพันที่เคยมีหมดไป จนมีความรู้สึกว่าตายไปแล้วก็ให้เอาอัฐิไปลอยทะเลทั้งหมด จะได้หมดภาระ แต่ในแบบดั้งเดิมที่เก็บอัฐิไว้บูชาที่ดี แต่สังคมในปัจจุบันมันไม่เอื้อให้นำเก็บอัฐิไว้บูชาเลย
- พระมหาวิเชียร พุฒมนัส ประเพณีงานศพในต่างจังหวัดกับที่กรุงเทพมหานครแตกต่างกันอย่างไร
- นายสนั่น ศรีศิริกุล ที่ต่างจังหวัดสวดพระอภิธรรมจบเดียว จะเน้นการทำบุญอัฐิเป็นงานใหญ่สำคัญกว่างานศพ ที่กรุงเทพมหานครสวดพระอภิธรรม 4 จบ
- พระมหาวิเชียร พุฒมนัส การไว้ทุกข์กำหนดกันอย่างไร
- นายสนั่น ศรีศิริกุล ปัจจุบันวันที่เก็บอัฐิก็ออกทุกข์กันแล้ว แต่สำหรับคนจีนจะไว้ทุกข์ 49 วัน คนไทยที่ไว้ทุกข์ก็เอาธรรมเนียมมาจากคนจีน

ธรรมบรรยาย

ทักษิณานุปทานถา

โดย พระครูวินัยธรวิเชียร วชิรธมฺโม (พุลมณัส)

วัดประยูรวงศาวาสวิหาร แขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร

แสดงในงานบำเพ็ญกุศลศพ

พระครูโสภาสพรหมคุณ (แสง สุทฺตฺโต)

อดีตเจ้าอาวาสวัดใหม่พระยาทำ ตำบลบางปลาสร้อย อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

วันที่ 12 ธันวาคม พ.ศ. 2553 เวลา 20.00 น.

ขอถวายความเคารพท่านเจ้าคณะพระสังฆาธิการอันมีหลวงพ่อพระมหาประทีป ปิยธมฺโม ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดนอกเป็นประธาน ท่านพระเถรานุเถระที่เคารพและขอเจริญพรญาติโยมผู้ใจบุญทุกท่าน

สำหรับการบำเพ็ญกุศลในคำคตินี้ พระที่เป็นเจ้าภาพก็มาจากวัดประยูรวงศาวาส และพระสงฆ์ที่มาสวดพระอภิธรรมทำนองหลวงก็เป็นพระพิธีธรรมสำหรับวัดประยูรวงศาวาส ซึ่งโดยปกติมี 10 ลำดับ ซึ่งวัดประยูรวงศาวาสก็มีลำดับหนึ่ง ซึ่งพระที่สวดมีสมณศักดิ์เรียกว่า “พระพิธีธรรม” ทำหน้าที่ในการสวดพระอภิธรรมทำนองหลวง ซึ่งถ้าเป็นงานอันเนื่องด้วยราชพิธีหรืองานในพระบรมราชานุเคราะห์พระพิธีธรรมจะต้องใช้พัดยศ สำหรับงานทั่วไปจะไม่ใช้พัดยศ แต่จะสวดพระอภิธรรมทำนองหลวงเท่านั้น ซึ่งเจ้าภาพมีความประสงค์จะบูชาคุณของหลวงพ่อพระครูโสภาสพรหมคุณจึงได้อาราธนามาสวดเป็นกรณีพิเศษ

พระครูโสภาสพรหมคุณท่านมีสายสัมพันธ์กับอาตมาในฐานะครูบาอาจารย์ กล่าวคือเป็นพระอาจารย์สอนนักธรรมชั้นเอก ซึ่งในปี พ.ศ. 2523 อาตมาจะสอบนักธรรมชั้นเอก คณะสงฆ์จังหวัดชลบุรี ได้กำหนดให้มีการอบรมก่อนสอบ 15 วัน นับเป็นรุ่นที่ 1 และหลวงพ่อพระครูโสภาสพรหมคุณ ได้เป็นพระวิทยากรถวายความรู้ หลังจากผ่านการอบรมก็ปรากฏว่าสอบได้นักธรรมชั้นเอกในปีนั้น นอกจากนั้นท่านยังได้ให้ความเมตตาต่ออาตมาอย่างต่อเนื่อง ถือเป็นร่มโพธิ์ร่มไทรรูปหนึ่ง ซึ่งเป็นที่เคารพรักมานานหลายสิบปี

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสบอกไว้ในติโรกฐทสุตฺรว่า “เมื่อเราปรารถนีสายสัมพันธ์ในท่านผู้ว่าชนม์ว่า ท่านผู้นี้ขณะที่ยังมีชีวิตอยู่ได้เคยให้สิ่งที่เป็นประโยชน์แก่เรา หรือได้กระทำให้สิ่งที่เป็นประโยชน์แก่เรา หรือเป็นญาติเป็นมิตรเป็นสหายของเรา เมื่อนี้ถึงสายสัมพันธ์ที่เคยมีต่อกันแล้ว บาง

ท่านร้องไห้ เศร้าโศกเสียใจ หรือแสดงปรีเวทนาการไปต่างๆ การกระทำดังกล่าวข้างต้นนั้น มิได้เกิดประโยชน์ต่อผู้วายชนม์

ต่อเมื่อได้กระทำบุญอุทิศไปให้ การกระทำนั้นจึงจะยังประโยชน์เกื้อกูลให้บังเกิดขึ้นแก่ผู้วายชนม์ เพราะในปรโลกไม่มีการประกอบสัมมาอาชีพใดๆ ไม่ว่าจะเป็นการทำไร่นา ค้าขาย เลี้ยงปศุสัตว์ ในปรโลกไม่มีทั้งนั้น หมู่สัตว์ผู้ละจากโลกนี้ไปแล้ว บังเกิดในปรโลกสำเร็จความเป็น อยู่ได้โดยอาศัยบุญ มีแต่บุญเท่านั้นที่จะเป็นที่พึ่งของผู้ที่อยู่ในปรโลก” สมดังวจนประพันธ์ที่ว่า

บุญเป็นเงาเฝ้าตามติด	บุญเป็นมิตรในทุกที่
คอยช่วยเหลือเอื้ออารี	ห่างราศีปลอดโทษภัย
บุญพิทักษ์บุญรักษา	บุญนำพาพบสุขใส
มั่นชีพลับดับล่วงไป	บุญส่งให้สู่สุชาติ

ในเพราะการปรารถนา บุญจะเป็นที่พึ่งของผู้ที่ละจากโลกนี้ไปแล้ว เราท่านทั้งหลายจึงได้มาพร้อมใจกันทำบุญอุทิศไปให้โดยลำดับจนกระทั่งถึงกาลบัดนี้ หลวงพ่อพระครูโสภาสพรหมคุณในขณะที่ยังมีชีวิตอยู่ ท่านก็มีปกติในการบำเพ็ญบุญอยู่แล้ว เพราะหลวงพ่อก็คือพระสุปฏิปันโน ปฏิบัติดี อุชุปฏิปันโน ปฏิบัติตรง ญายปฏิปันโน ปฏิบัติเพื่อรู้ สามีจิปฏิปันโน ปฏิบัติสมควร ได้สนองงาน คณะสงฆ์ ตั้งแต่เป็นพระผู้น้อย จนกระทั่งเป็นพระผู้ใหญ่ได้เจริญในสมณคุณมาโดยลำดับ จึงได้รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาสวัดใหม่พระยาทำ และต่อมาได้รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าคณะตำบลบางปลาสร้อย

นอกจากงานด้านการปกครอง ที่รับผิดชอบเป็นปกติแล้ว ในส่วนงานด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา หลวงพ่อพระครูโสภาสพรหมคุณก็มีความเชี่ยวชาญ ท่านแสดงธรรมได้ไพเราะเป็นที่พึงพอใจของท่านผู้ฟัง ยิวพุทธิกสมาคมก็ได้อาราธนาท่านในการแสดงธรรมตามโอกาสต่างๆ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งท่านก็ได้เป็นกำลังที่สำคัญของยิวพุทธิกสมาคม จึงได้เห็นว่ายิวพุทธิกสมาคมได้มีส่วนร่วมในการจัดงานบำเพ็ญกุศลศพมาตั้งแต่ต้นจนถึงกาลบัดนี้

หลวงพ่พระครูโสภาสพรหมคุณมีอริยาศัยใจกว้างขวาง เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ทั้งมีความเมตตาในพระภิกษุสามเณรตลอดจนสาธุชนทั่วไป จะเห็นได้จากงานศึกษาสงเคราะห์ ที่หลวงพ่ได้กระทำในทุกปีท่านจะจัดแจกทุนการศึกษาแก่นักเรียนด้วยตนเอง เป็นงานหนึ่งที่ท่านรักและให้ความสำคัญ นอกจากจะตั้งทุนนิธิเพื่อการศึกษาเป็นหลักแล้ว ในการจัดแจกทุนการศึกษาก็ได้ทำอย่างต่อเนื่องทุกปี ท่านบำเพ็ญตนเป็นสถานีนุญด้วยการนำกบปิยภันท์ที่ญาติโยมถวายท่านมาจัดแจกเป็นทุนการศึกษา ท่านจึงเป็นที่เคารพรักนับถือของพระภิกษุสามเณรและญาติโยมเป็นจำนวนมาก

คุณความดีที่หลวงพ่พระครูโสภาสพรหมคุณได้บำเพ็ญนี้ เป็นที่ประจักษ์ตาประจักษ์ใจของทุกท่านอยู่แล้ว แม้ท่านจะจากพวกเราไป แต่ความดีของท่านไม่ได้จากไปจากจิตใจของเรา สมดังวจนประพันธ์ที่ว่า

อันความดีที่ทำไว้กับใครนั้น

ไม่มีวันลับหายในภายหน้า

กายอาจเลื่อนลับหายจากสายตา

ดีไม่ลับหายจากสายใจ

ดังนั้นในแต่ละคำคืนจึงได้เห็นว่าได้มีผู้มาติดต่อขอมีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าภาพบำเพ็ญกุศลเป็นจำนวนมาก บางคืนก็มีหลายเจ้าภาพร่วมกัน แม้ขณะนี้จะได้มีการบำเพ็ญกุศลต่อเนื่องมาจนจะถึง 100 วันแล้ว แต่ญาติโยมก็ได้มาร่วมในการบำเพ็ญกุศลสวดพระอภิธรรมมิได้ขาด โดยมีความมุ่งหมายต้องการที่จะให้ดวงวิญญาณของหลวงพ่พระครูโสภาสพรหมคุณ ได้รับประโยชน์ อันได้แก่วิบากสมบัติในสุคติสัมปรายภพ นี่เป็นธรรมชาติของความดีที่จัดสรรให้เป็นไป

อันว่างานบำเพ็ญกุศลในแต่ละคำคืนเกิดขึ้นจากน้ำใจของญาติโยมทั้งหลาย บางท่านมารับเป็นเจ้าภาพ บางท่านมาร่วมสมทบในการเป็นเจ้าภาพ บางท่านนำพวงหรีดมาเคารพศพ น้ำใจของท่านทั้งหลายจึงทำให้งานนี้เกิดขึ้นอย่างสมเกียรติสมศักดิ์ศรี สมกับความดีที่หลวงพ่พระครูโสภาสพรหมคุณได้เคยบำเพ็ญ สมกับคำกล่าวของพระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณพระพุทธรญาณ (มงคล วิโรจโน) อดีตเจ้าอาวาสวัดประยุรวงศาวาสที่ว่า “น้ำบ่อน้ำคลอง ยังเป็นรองน้ำใจ น้ำที่ใหนๆ ก็สู้น้ำใจของท่านทั้งหลายไม่ได้”

การมาของญาติโยมทุกท่าน หากว่าหลวงพ่พระครูโสภาสพรหมคุณสามารถยังรู้ยังทราบด้วยญาณวิถีทางใดทางหนึ่ง ก็คงจะปลาบปลื้มปีติยินดีและอนุโมทนาสาธุการทั้งประสิทธิ์ประสาทพรให้ทุกท่านได้ประสบความสุขความเจริญเป็นอันมากเช่นเดียวกัน

ความดีทั้งปวงที่หลวงพ่พระครูโสภาสพรหมคุณท่านได้บำเพ็ญไว้เอง ในขณะที่ยังมีชีวิตอยู่ ความดีในส่วนนี้เรียกว่า “บุญต้นทุน” บัดนี้ท่านไม่สามารถจะทำบุญด้วยมือตนเองเหมือนอย่างในขณะที่ยังมีชีวิตอยู่ แม้จะทำได้เช่นการถวายผ้าบังสุกุลแก่พระสงฆ์ ก็เพราะเราจัดให้ท่านได้ทำ ด้วยการโยงสายโยงจากมือของท่าน ต่อด้วยกุษาโยงแล้วทอดตรงหน้าพระ เราอัญเชิญผ้าบังสุกุลไปวาง โดยไม่ได้ถวายพระ แต่ให้หลวงพ่ท่านถวายเอง นี่เป็นส่วนที่เราจัดทำให้ท่านได้มีโอกาสทำบุญกับมือของท่าน นอกนั้นเป็นการบำเพ็ญความดีที่เราทำถวายท่าน ตามแบบอย่างที่หลวงพ่ท่านเคยทำให้ดู อยู่ให้เห็น เย็นให้ได้สัมผัส แล้วร่วมกันอุทิศถวายแก่ดวงวิญญาณของท่าน ความดีในส่วนที่เราทำถวายท่านนี้เรียกว่า “บุญสมทบทุน”

การที่พวกเรามาร่วมกันทำบุญถวายหลวงพ่ตั้งแต่ต้นจนถึงบัดนี้ ถ้ามว่าพวกเราได้อะไรบ้าง? สิ่งที่ได้จากการมาทำบุญของพวกเราโดยสรุป 3 ประการ คือ

1. ได้ร่วมบูชาความดีของหลวงพ่ผู้จากไป
2. ได้ร่วมแสดงน้ำใจในฐานะเจ้าภาพ
3. ได้ร่วมกันชิมชาบในสังฆกรรม

ประการที่ 1 การบูชาความดีของหลวงพ่ผู้จากไป การบูชาความดีเป็นกิจที่มีความสำคัญ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสบอกไว้ในมงคลสูตรว่า ปุชา จ ปุชนิยานิ เอตมมมงคลมุตตม การบูชาผู้ที่ควรบูชาเป็นมงคลชีวิตอย่างสูงสุด ท่านผู้ใดไปบูชาผู้ที่ไม่ควรบูชาก็เป็นเหตุนำพาชีวิตให้ตกต่ำ คุณตั้งพระเจ้าของชาติศัตรูไปบูชาพระเทวทัต ในที่สุดถึงกับทำให้ราชวงศ์ล่มสลาย เมื่อหันกลับมาบูชาพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ก็เป็นเหตุให้พระองค์ได้มีโอกาสบำเพ็ญหิตประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนา เช่นการเป็นองค์อุปถัมภ์การทำสังคายนาครั้งที่ 1 เป็นต้น

บุตรของพราหมณ์ผู้หนึ่งชื่อมัญญกุนทล บิดาเป็นผู้ตระหนี่ ไม่ได้พาเข้าวัดให้ทานรักษาศีลและฟังธรรม เมื่อป่วยใกล้ตาย สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จไปเยี่ยม ในขณะที่เธอจ้องมองดูพระสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วยใจที่เลื่อมใส เรียกว่าถวายใจบูชาพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แม้ไม่สามารถยกมือขึ้นประนมไหว้ได้ เมื่อทำกาลแล้วก็ได้ไปบังเกิดบนสวรรค์

เมื่อพวกเราปรารถนาสิ่งดีงามที่หลวงพ่พระครู โองาสพรหมคุณ ได้บำเพ็ญไว้ อันเกิดประโยชน์แก่ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เราจึงได้พร้อมใจกันบูชาความดีของท่านอย่างเต็มกำลังความสามารถ ดอกไม้แต่ละดอกที่นำมาประดับประดา ทำให้ผู้ที่ตายก็เหมือนเป็น เหมือนก็เหมือนหอม เกิดขึ้นจากการที่เราร่วมบูชาความดีของหลวงพ่พระครู โองาสพรหมคุณ ประกาศความดีของท่านให้เป็นที่ปรากฏ

การประกาศความดีของท่านให้เป็นที่ปรากฏนี้เรียกว่า “การบูชา” เพราะการบูชาคือการยกย่อง การบูชาคือการเชิดชู การบูชาคือการประกาศคุณความดีของผู้ที่เราบูชาให้เป็นที่ปรากฏ พวงหรีดดอกไม้แต่ละพวงล้วนเป็นเครื่องบ่งบอกถึงความดีของท่านผู้จากไป สมดังจวนประพันธ์ที่ว่า

อันพวงหรีดที่รายล้อมเข้าโอบอ้อมให้อุ่นใจ

ด้วยรักด้วยอาลัยด้วยสายใยที่ผูกพัน

ดอกไม้ทุกๆดอกคือสิ่งบอกงานสร้างสรรค์

ความดีนับอนันต์เพียรมุ่งมั่นตลอดมา

ตระการทุกแห่งหนทุกผู้คนคร่ำครวญหา

แต่ละดอกคือเหรียญตราคุณค่าของความดี

กิจคือการบูชาความดีนี้ ถ้าเราให้ความสำคัญแก่คนที่ทำความดี ก็จะทำให้ผู้ทำความดีนั้นเกิดขวัญเกิดกำลังใจในการทำความดีอื่นๆ ขึ้นไป เพราะมีความรู้สึกว่าได้ดีแล้วได้ดี แต่ถ้าเห็นเขาทำความดีแล้ววางเฉยหรือไปริษยา มุ่งร้ายต่อผู้ที่ทำความดี ในฐานะปุถุชนก็จะทำให้ผู้ทำความดีนั้น หมดขวัญกำลังใจ เกิดความลังเลว่าทำดีได้ดีจริงหรือ และในที่สุดก็ทอดทิ้งในการที่จะทำความดีให้ยิ่งๆ ขึ้นไป เพราะมีความรู้สึกว่าได้ดีแล้วไม่ได้ดี ถ้าเราต้องการให้คนดีมีเต็มแผ่นดิน ให้ประเทศนี้เป็นแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง ก็ต้องร่วมกันบูชาความดี ให้ขวัญกำลังใจแก่ผู้ที่ทำความดี ดังนั้นการบูชาผู้ที่ควรบูชาจึงเป็นมงคลชีวิตอย่างสูงสุด

ประการที่ 2 การแสดงน้ำใจในฐานะเจ้าภาพ การบำเพ็ญกุศลในแต่ละวันแต่ละคืนนี้ที่เกิดขึ้นนี้สำเร็จได้เพราะอาศัยน้ำใจของท่านทั้งหลาย ยามที่ยังมีชีวิตอยู่เราอาจจะแสดงน้ำใจ เกื้อกูลแก่กันและกัน เรียกว่าหมู่มากไปไถ่มา การแสดงน้ำใจอย่างนี้เป็นเรื่องปกติธรรมดา เพราะการปฏิบัติการย่อมเกิดขึ้นได้ในภายหลัง แต่การแสดงน้ำใจในขณะนี้ถือว่าเป็นความพิเศษ เพราะผู้ที่เราแสดงน้ำใจด้วย ไม่มีโอกาสแม้จะกล่าวคำว่าขอบคุณ ขอบใจ แต่ถึงอย่างนั้น ทุกท่านก็เต็มใจมาทำบุญอุทิศถวายสมดังวอนประพันธ์ที่ว่า

อันว่าความกรุณาปราณี จะมีใครบังคับก็หาไม่

หลั่งมาเองเหมือนฝนอันชื่นใจ จากฟากฟ้าสุราลัยสู่แดนดิน

กิจที่ทุกท่านกระทำให้เป็นไป เป็นเครื่องแสดงถึงน้ำใจ ไฉนที่ทุกท่าน ได้มีในหลวงพ่อพระครู โองาสพรหมคุณ อันปกติความมีน้ำใจนี้ ท่านกล่าวว่าควรแสดงใน 3 โอกาส คือ 1. ยามจน 2. ยามเจ็บ และ 3. ยามจาก

1. ยามจน คือยามที่ตกอับ เกิดภาวะชบเซาทางเศรษฐกิจ ตกทุกข์ได้ยาก ท่านผู้ใดได้ช่วยเหลือเกื้อกูลในขณะนั้น เรียกว่าทำดีถูกกาล จำไม่ลืม

2. ยามเจ็บ ในขณะที่โรคพยาธิเบียดเบียน นอนอยู่ที่โรงพยาบาล ท่านผู้ใดได้ไปเยี่ยมเยียน แสดงความรักความห่วงใยในขณะนั้นก็เรียกว่าทำดีถูกกาล จำไม่ลืมอีกเหมือนกัน

3. ยามจาก คือในขณะที่ล้มหายตายจาก ท่านผู้ใดไปมีส่วนร่วมเป็นเจ้าภาพบำเพ็ญกุศลศพ แม้อย่างนี้ก็ชื่อว่าทำดีถูกกาล ญาติมิตรของผู้วายชนม์นั้นก็จำไม่ลืม

ใน 3 โอกาสนี้ ยามจนก็ยังมีโอกาสรวย ยามเจ็บก็มีโอกาสหาย แต่ยามจากคือตายไปแล้วไม่มีโอกาสฟื้น ถ้าไม่มาตอนตายก็เรียกว่าหมดโอกาสจะได้มาอีก เพราะยากนักที่จะมีการตายครั้งที่ 2 ในชีวิตเดียว จะเห็นว่าวัฒนธรรมประเพณีไทย ถ้าคนที่เรารู้จักมักคุ้นมีบุญการิจากไป ถ้าไม่บอกกันบางทีถึงกะเคืองกันก็มี เพราะถือว่าไม่ให้ความสำคัญ จึงไม่บอกกัน

ประการที่ 3 การได้ชิมชาบในสังฆธรรม ยามที่เรามาในงานศพ ท่านได้กำหนดให้เราภาวนาว่า เอวัง ภาวี เอวัง อะนะติโต หรือภาวนาว่า มะระณะธัม โมมทิ มะระณัง อะนะติโต คำภาวนานี้ท่านต้องการให้เรา เอาท่านผู้ตายเป็นอาจารย์ เราผู้มาร่วมในงานเป็นนักศึกษา เรียกว่ามาเจริญมรณสติ นึกถึงความตายเป็น อารมณ์ เพื่อมิให้ตั้งอยู่ในความประมาท เพราะเพียงเราหายใจเข้าไม่หายใจออกก็ตาย หรือหายใจออกไม่หายใจเข้าก็ตาย ความตายจึงอยู่ที่ปลายจมูกก็ว่าได้ ดังนั้นท่านจึงให้เรากำหนดภาวนาด้วยคำดังกล่าวข้างต้น เพื่อให้เรารู้เท่าทันความเป็นจริงของชีวิตตามนัยแห่งคำภาวนาซึ่งแปลเป็นภาษาไทยแบบร้อยกรองได้ใจความว่า

ร่างที่นอนเห็นในโลงอยู่ตรงหน้า
แต่ก่อนมาเขาก็เป็นเหมือนเช่นฉัน
อย่างที่เขาอนอยู่ไซ้ในโลงนั้น
ไม่ซ้ำปล้นฉันจะเป็นเช่นเขาเออ

หลวงพ่อบอกให้เราเตรียมตัวตามท่านไป ท่านได้เอาร่างของท่านเป็นอุปกรณ์สอนเราอยู่เหมือนกัน แต่สอนเป็นภาษาธรรม แปลเป็นภาษาคนได้ใจความว่า

ท่านผู้ผ่านร่างข้า จงฟัง
ครั้งหนึ่งข้าก็เป็นดัง ท่านนี้
ไม่นานร่างท่านพัง ดังร่าง เรานา
เตรียมเถิดเตรียมตัวลี ติดต้อย ตามเรา

หลวงพ่อบอกให้เราเตรียมตัวตามท่านไป ถามว่า *เตรียมอย่างไรถึงจะสวย มีว้อย่างไรถึงจะมีความสุข* ตอบว่าต้องทำตามแบบอย่างที่ท่านได้ทำ หลวงพ่อบอกท่านเตรียมตัวก่อนตายอย่างไร ท่านเตรียมตัวก่อนตายคุณจงวนประพันธ์ที่ว่า

เตรียมสร้างทางขอบไว้ หวังกุศล
ตัวสุขส่งเสริมผล เพิ่มให้
ก่อนมฤตยูคล เผล็จชีพ เทียวนา
ตายพราจจากโลกได้ สถิตด้าว แคนเกษม

อันว่าบุคคลผู้เตรียมตัวก่อนตายก็คือบุคคลผู้ไม่ประมาท เมื่อได้หรือมีอะไรก็จะไม่หลงไม่มัวเมา เป็นอยู่ด้วยความรู้เท่าทัน เพื่อเตือนสติให้มีความรู้เท่าทัน ครูบาอาจารย์หลายท่านจึงแนะนำวิธีการเตือนตนไม่ให้ประมาทไว้หลายวิธี เช่นพระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณพระพุทธรญาณ (มงคล วิโรจโน) อดีตเจ้าอาวาสวัดประยุรวงศาวาสได้แนะนำว่า “ยามที่มีหรือได้อะไรมาให้เสกเสียก่อนว่าอาศัษชั่วคราวได้เงิน บ้าน รถ ที่ดิน มาก้ออาศัษชั่วคราว ได้สามี ภรรยา บุตรธิดาหลานมาก้ออาศัษชั่วคราว เมื่อเสกแล้วก็จะไม่เมาในสิ่งที่มีสิ่งที่ได้”

บุคคลผู้เป็นอยู่ด้วยความไม่มัวเมาในทรัพย์สมบัติมีหรือได้ทำอะไรก็มีความสุข ตรงกันข้ามกับคนที่เมาในทรัพย์สมบัติ มีหรือได้ทำอะไรก็ไม่รู้จักพอ มีเป็นแสนล้านก็ไม่รู้จักพอ ยังมีเงินได้ทรัพย์สมบัติมาก ความสุขยิ่งหนีห่าง ก็เลยต้องวิ่งหาความสุขด้วยการละโมภโลกมากไปกว่าเดิมไปตลอดชีวิต

หลวงพ่อบอกหนึ่งแนะนำว่า “ได้เงินเดือนมาก่อนใช้ใส่พานเสกก่อนว่า “เงินก้อนนี้แต่ก่อนเป็นของใครกูไม่รู้ แต่ตอนนี้มันเป็นของกู แต่มันไม่เที่ยง ไม่เรจากมัน มันก็จากเรา ไม่จากเป็นก็จากตาย” พอเลยต้นเดือนไป ลูกเอาไปบ้าง เมียเอาไปบ้าง ผัวเอาไปบ้าง หรือพระเรียไรบ้าง มันหมดไปก็ทำใจได้ทันว่า “กูว่าแล้ว”

แม้ได้เครื่องประดับคือสายสร้อยทองคำมา ก่อนจะเอาใส่คอก็ให้ใส่พานเสกก่อนว่า “สายสร้อยเส้นนี้แต่ก่อนเป็นของใครกูไม่รู้ แต่ตอนนี้มันเป็นของกู แต่มันไม่เที่ยง ไม่เราจากมัน มันก็จากเรา ไม่จากเป็นก็จากตาย” พอเราออกไปเที่ยวตลาดหรือเที่ยวห้าง ถูกจิ๊กโก๋มันแย่งชิงเอาไปก็จะทำใจได้ทันว่า “กูว่าแล้ว”

หนุ่มสาวจะแต่งงานกัน พอขึ้นตั้งหลังน้ำสังข์ ก็ต้องเสกเหมือนกัน แต่ขออย่าทำให้เสกในใจ เช่นเจ้าสาวเสกเจ้าบ่าวว่า “เจ้าบ่าวคนนี้แต่ก่อนมันเป็นของใครกูไม่รู้ แต่ตอนนี้มันเป็นของกู แต่มันไม่เที่ยง ไม่เราจากมัน มันก็จากเรา ไม่จากเป็นก็จากตาย” อยู่ด้วยกันไม่นานเท่าไรก็ได้ข่าวร้ายว่าเขาไปมีภิก ก็จะทำใจได้ทันว่า “กูว่าแล้ว”

อุบายวิธีเหล่านี้ท่านสอนให้เราเป็นอยู่อย่างผู้รู้เท่าทัน คือเป็นอยู่ด้วยความไม่ประมาทนั่นเอง เมื่อไม่ประมาทสิ่งดีที่ยังไม่เกิดก็เกิดขึ้น แม้ที่เกิดอยู่แล้วก็เจริญเพิ่มพูนมากยิ่งขึ้น ความไม่ประมาทเป็นมารดาของความดีงามทั้งหลาย คุณดังรอยเท้าช้างเป็นรอยเท้าใหญ่ สัตว์ที่เกิดมารอยเท้าจะใหญ่เล็กปานใดก็ประชุมลงในรอยเท้าช้างทั้งหมดฉันใด ความดีทั้งปวงก็ล้วนประชุมลงในความประมาทฉันนั้นเหมือนกัน

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสเป็นปัจฉิมโอวาทที่เน้นถึงความไม่ประมาทว่า หนุตทานิ ภิกขเว อามนุชยามิ โว วยธมฺมา สงฺขารา อปฺปมาเทน สมฺปาเทถ แปลใจความว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย บัดนี้เราขอเตือนท่านทั้งหลายว่า สังขารทั้งหลายมีความเสื่อมไปเป็นธรรมดา ท่านทั้งหลายจงยังประโยชน์ให้ถึงพร้อมด้วยความไม่ประมาทเถิด

บุคคลผู้ไม่ประมาทเมื่อประสบพบกับคนตายก็จะตั้งสติได้ทัน และปลงธรรมสังเวช ปรารภเหตุแห่งความตายว่า ตายเอ๋ยตายแน่ หนุ่มสาวเฒ่าแก่ตายแน่ทั้งนั้น ถึงมีเหลือล้นหรือจนยากไร้ จวบทุกรายคือตายเหมือนกัน คุณดังวงจวนประพันธ์ที่ว่า

จะช่อนกายในกลีบเมฆกลางเวหา

ช่อนกายในสมุทรสุวิสัย

จะช่อนตัวในหุบเขาลำเนาไพร

ณ ที่ใดที่พื้นตายไม่มีเลย

คนเราเมื่อตายไปแล้วก็ต้องทิ้งทรัพย์สมบัติทั้งปวงไว้ในโลกนี้ ไม่สามารถจะนำทรัพย์สมบัติใดๆ ติดตัวไปได้ แม้แต่สัมพันธชนคนที่รักก็ไม่สามารถติดตามไปปรับใช้ใกล้ชิดในโลกได้สมดังคำประพันธ์ที่ว่า

อันทรัพย์สินถิ่นฐานและบ้านช่อง อีกเงินทองไร่นามหาศาล

เป็นสมบัติติดตัวได้ชั่วคราว จะต้องผ่านจากกันเมื่อวันตาย

ส่วนความดีมีสัจย์สมบัติแท้	ถึงตัวแก่กายดับไม่ลับหาย
จะสถิตย์ติดแน่นแทนร่างกาย	ถึงตัวตายชื่อยังอยู่เชิดชูเอ๋ย
อีกบทหนึ่งท่านกล่าวเป็นข้อคิดไว้ว่า	
อันยศลาภหาบไปไม่ได้แน่	เว้นเสียแต่ต้นบุญกุศล
ทั้งสมบัติทั้งหลายให้ปวงชน	แม้ร่างตนเขายังเอาไปเผาไฟ
เมื่อเรามาเราก็มากายเปล่า	จะได้เอาอะไรมาก็หาไม่
เมื่อเรามาเมื่อเปล่านั้นจะเอาอะไร	เราก็ไปเมื่อเปล่าเหมือนเรามา

เมื่อเรานำศพบรรจุลงในโลง โบราณจารย์ได้ผูกปริศนาธรรมไว้ให้เป็นข้อคิด ด้วยการเอาเงินเหรียญ 1 บาท ใส่ในปากคนตาย ต้องการจะสอนคนเป็นให้ได้คิด สมดังสุภาษิตที่ท่านพระครูพิศาลธรรมโกศล อดีตผู้ช่วยวัดประยุรวงศาวาสได้ประพันธ์ไว้ว่า “แต่เงินบาทสุดท้ายที่เขาใส่ปาก สัปเหร่อก็ควักไม่ยอมให้กลืน คิดขึ้นมาแล้วนำขมขึ้น เหลือผ้าสองผืนปกปิดร่างกาย แต่พอคนเผลอ สัปเหร่อก็แก้ เอาผ้าม่วงผ้าแพรออกเที่ยวเร่ขาย ต้องแต่งชุดเดียวทั้งวันเกิดวันตาย ต้องมานอนเปลือยกายอยู่ยังเชิงตะกอน” นี่แหละคือความจริงของชีวิต

การที่ท่านทั้งหลายมาร่วมกันเป็นเจ้าภาพบิณฑุกุศล นอกจากหลวงพ่พระครูโอภาสพรหมคุณ จะได้ประโยชน์แล้ว พวกเราก็ได้เช่นเดียวกัน คือได้บูชาความดีของหลวงพ่ผู้จากไป ได้แสดงน้ำใจในฐานะเจ้าภาพ และได้ชิมชาบในสังฆกรรม จึงขออนุโมทนาบุญกับทุกท่านที่ได้มาร่วมกันบำเพ็ญบุญอุทิศถวายแก่หลวงพ่พระครูโอภาสพรหมคุณในคำกินนี้ ไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

อิมินา กตปุญญะ ด้วยอานุภาพแห่งบุญกิริยาทั้งในส่วนของท่าน ศีล และภาวนา ที่ทุกท่านได้ร่วมกันบำเพ็ญให้เป็นไปแล้ว ขอจงรวมลงเป็นตบะเดชะพลวปัจจยหนุมนำดวงวิญญาณของหลวงพ่พระครูโอภาสพรหมคุณให้ได้รับวิบากสมบัติอันเป็นสุขในสุคติสัมปรายภพ ให้สมดังเจตนาปรารถนาของท่านทั้งหลายจงทุกประการ

อนึ่งด้วยอานุภาพแห่งบุญกิริยาทั้งปวงนั้น ขอจงเป็นปฏิพรย่อนสนองนำพาชีวิตของท่านทั้งหลาย ในสมาคมนี้อันครบครัน ให้เจริญอกงามไปบุคลย์ในพระบวรพุทธศาสนา เจริญรุ่งเรืองก้าวหน้าในหน้าที่การงานอาชีพ เจริญด้วยจตุรพิธพรชัย คืออายุ วรรณะ สุขะ พละ ปฏิภาณ คุณสารสมบัติ ธรรมสารสมบัติ ฐานสารสมบัติ ให้ปราศจากทุกข์ โศก โรค ภัย และอันตรายทั้งปวง แม้ปรารถนาในสิ่งอันใดที่ชอบ และประกอบด้วยธรรม ขอให้ความปรารถนานั้นๆ จงพลันสำเร็จ จงพลันสำเร็จ จงพลันสำเร็จ สมดังมโนปณิธานปรารถนาจงทุกประการด้วยกันทุกท่านทุกคนด้วย

บทสวดพระอภิธรรม ๗ คัมภีร์

พระสังคณี²⁶

กุสะลา ชัมมา อะกุสะลา ชัมมา อัพยากะตา ชัมมา. กะตะเม ชัมมา กุสะลา. ยัสุมิง
สมะเย กามาวะจะรัง กุสะลัง จิตตัง อุปปันนัง โหติ โสমনัสสะสะหะกะตัง ญาณะสัมปะยุต
ตัง รูปรัมมะณัง वा สัททารัมมะณัง वा คันธารัมมะณัง वा ระสารัมมะณัง वा โผฏฐัพพารัม
มะณัง वा ชัมมารัมมะณัง वा ยัง ยัง वा ปะนาร์พกะ ตัสุมิง สมะเย ผัสโส โหติ อะวิก
เขโป โหติ เข वा ปะนะ ตัสุมิง สมะเย อัญญะปิ อัตถิ ปะฏิจะสะมุปปันนา อะรูปิโน ชัม
มา อิเม ชัมมา กุสะลา.

พระวิภังค์²⁷

ปัญจักขันธา. รุปักขันโธ เวทนากขันโธ สัญญากขันโธ สังขารักขันโธ
วิญญานักขันโธ. ตัตถะ กะตะโม รุปักขันโธ. ยังกิญจิ รุปัง อะติตานาคะตะปัจจุปปันนัง
อัสสมัตตัง वा พะหิทธา वा โอพาริกัง वा สุขุมัง वा หีนัง वा ปะณีตัง वा ยังทุเร वा
สันติเก वा ตะเทกัซฆัง อะภิสัญญะหิตุวา อะภิสังขิปิตุวา อะยัง วุจจะติ รุปักขันโธ.

พระธาตุกถา²⁸

สังคะโห อะสังคะโห. สังคะหิเตนะ อะสังคะหิตัง อะสังคะหิเตนะ สังคะหิตัง สัง
คะหิเตนะ สังคะหิตัง อะสังคะหิเตนะ อะสังคะหิตัง. สัมปะโยโค วิปะโยโค. สัมปะยุตเต
นะ วิปะยุตตัง วิปะยุตเตนะ สัมปะยุตตัง อะสังคะหิตัง.

พระปกคลปัญญาต์ติ²⁹

อะ ปัญญาต์ติโย. ขันธะปัญญาต์ติ อายะตะนะปัญญาต์ติ ธาตุปัญญาต์ติ สังจะปัญญาต์ติ
อินทริยะปัญญาต์ติ ปุคคะละปัญญาต์ติ. กิตตาวะตา ปุคคะลานัง ปุคคะละปัญญาต์ติ. สมะยะวิมุตโต
อะสะมะยะวิมุตโต กุปะระชัมโม อะกุปะระชัมโม ปะริหะนะชัมโม อะปะริหะนะชัมโม
เจตะนากัปปโ อะนุรักะนะนากัปปโ ปุขชะโน โคตระภู ะยะยูปะระโต อะยะยูปะระโต กัปป
พาอะมะโน อะภักพาอะมะโน นิยะโต อะนิยะโต ปะฏิปันนะโก ะเสเล จูโต อะระหา อะระ
หัตตายะ ปะฏิปันโน.

²⁶ อภิ.ส. ๓๔/๘

²⁷ อภิ.วิ. ๓๕/๑

²⁸ อภิ.ธ. ๓๖/๑

²⁹ อภิ.ธ. ๓๖/๑-๒

พระกถาวัดถุ³⁰

ปุคคะโล อุปะลัพะคะติ สัจฉิกัตถะปะระมะตเถนาติ. อามันตา โย สัจฉิกัตถะโก ปะระมะต
โก ตะโต โส ปุคคะโล อุปะลัพะคะติ สัจฉิกัตถะปะระมะตเถนาติ. นะ เหวัง วัดตัพเพ.
อาชานาหิ นิคคะหัง หัญจิจิ ปุคคะโล อุปะลัพะคะติ สัจฉิกัตถะปะระมะตเถนะ เตะนะ วะตะ เร
วัดตัพเพ โย สัจฉิกัตถะโก ปะระมะตโก ตะโต โส ปุคคะโล อุปะลัพะคะติ สัจฉิกัตถะปะระมะตเถนา
ติ มิจฉา.

พระยมก³¹

เย เกจิ กุสะลา ชัมมา สัพเพ เต กุสะละมุลา. เย วา ปะนะ กุสะละมุลา สัพเพเต ชัมมา
กุสะลา. เย เกจิ กุสะลา ชัมมา สัพเพ เต กุสะละมุเลนนะ เอกะมุลา. เยวา ปะนะ กุสะละมุเล
นะ เอกะมุลา สัพเพ เต ชัมมา กุสะลา.

พระมหาปฏิฐาน³²

เหตุปัจจะโย อารัมมะณะปัจจะโย อะริปะติปัจจะโย อะนันตะระปัจจะโย สะมะนัน
ตะระปัจจะโย สะหะชาตะปัจจะโย อัญญะมัญญะปัจจะโย นิสสะยะปัจจะโย อุปะนิสสะยะปัจ
จะโย ปุเรชาตะปัจจะโย ปัจฉาชาตะปัจจะโย อาเสวะนะปัจจะโย กัมมะปัจจะโย วิปากะปัจจะโย
อาหาระปัจจะโย อินทริยะะปัจจะโย ฉานะปัจจะโย มัคคะปัจจะโย สัมปะยุตตะปัจจะโย วิป
ปะยุตตะปัจจะโย อตถิปัจจะโย นัตถิปัจจะโย วิคะตะปัจจะโย อะวิคะตะปัจจะโย.

พระสังคณี แปล

ธรรมทั้งหลายที่เป็นกุศล ธรรมทั้งหลายที่เป็นอกุศล ธรรมทั้งหลายที่เป็นอัพยากถุ ธรรมเหล่า
ไหนเป็นกุศล ในสมัยใด กามาวจรกุศลจิตที่สหระคตด้วยโสมนัส สัมปยุตด้วยญาณเกิดขึ้น ปรารภ
อารมณ์ใดๆ จะเป็นรูปารมณ์ก็ดี สัททารมณ์ก็ดี คันธารมณ์ก็ดี รัสารมณ์ก็ดี โภภูฐัพพารมณ์ก็ดี
ธรรมารมณ์ก็ดี ในสมัยนั้น ผัสสะ ความฟุ้งซ่านย่อมมี อีกอย่างหนึ่งในสมัยนั้น ธรรมเหล่าใดแม้อื่น มี
อยู่ เป็นธรรมที่ไม่มีรูป อาศัยกันและกันเกิดขึ้น ธรรมเหล่านี้เป็นกุศล.

พระวิภังค์ แปล

30
อภิ.ก. ๓๗/๑

31
อภิ.ยมก.๓๘/๑

32
อภิ.กั.๓๔/๑-๒

ขั้น 5 คือ รูปขั้น เวทนาขั้น สัญญาขั้น สังขารขั้น วิญญาณขั้น บรรดาขั้นทั้งหมด รูปขั้นเป็นอย่างไร รูปอย่างใดอย่างหนึ่ง ที่เป็นอดีต อนาคต ปัจจุบัน ภายในก็ตาม ภายนอกก็ตาม ละเอียดก็ตาม เลวก็ตาม ประณีตก็ตาม อยู่ไกลก็ตาม อยู่ใกล้ก็ตาม นั่นกล่าวรวมกันเรียกรูปขั้น

พระชาตูกถา แปล

การสงเคราะห์ การไม่สงเคราะห์ คือ สิ่งที่ไม่ให้สงเคราะห์เข้ากับสิ่งที่สงเคราะห์ไม่ได้ สิ่งที่สงเคราะห์เข้ากับสิ่งที่สงเคราะห์ได้ สิ่งที่ไม่สงเคราะห์เข้ากับสิ่งที่สงเคราะห์ไม่ได้ การอยู่ด้วยกัน การพลัดพรากคือ การพลัดพรากจากที่อยู่ด้วยกัน การอยู่ร่วมกับสิ่งที่พลัดพรากไปจัดเป็นสิ่งที่สงเคราะห์ไม่ได้.

พระบุคคลบัญญัติ แปล

บัญญัติ ๖ คือ ขันธบัญญัติ อายุตบบัญญัติ ธาตুবัญญัติ สัจจบัญญัติ อินทริยบัญญัติ บุคคลบัญญัติ บุคคลบัญญัติของบุคคลมีเท่าไร มีการพ้นจากสิ่งที่ควรรู้ การพ้นจากสิ่งที่ไม่ควรรู้ ผู้มีธรรมที่กำริบได้ ผู้มีธรรมที่กำริบไม่ได้ ผู้มีธรรมที่เสื่อมได้ ผู้มีธรรมที่เสื่อมไม่ได้ ผู้มีธรรมที่ควรแก่เจตนา ผู้มีธรรมที่ควรแก่การศึกษา ผู้ที่เป็นปุถุชน ผู้รู้ตระกูลโคตร ผู้เข้าถึงภัย ผู้เข้าถึงอภัย ผู้ไม่ถึงสิ่งที่ควร ผู้ไม่ถึงสิ่งที่ไม่ควร ผู้เที่ยง ผู้ไม่เที่ยง ผู้ปฏิบัติ ผู้ตั้งอยู่ในผล ผู้เป็นพระอรหันต์ ผู้ปฏิบัติเพื่อพระอรหันต์.

พระกถาวัตถุ แปล

(ถาม) ค้นหาบุคคล ไม่ได้โดยปรมัตถ์ คือ ความหมายที่แท้จริงหรือ

(ตอบ) ใช่... ค้นหาบุคคล ไม่ได้โดยปรมัตถ์ คือ โดยความหมายที่แท้จริง

(ถาม) ปรมัตถ์ คือ ความหมายอันแท้จริงอันใดมีอยู่ ค้นหาบุคคลนั้นไม่ได้โดยปรมัตถ์ คือ โดยความหมายอันแท้จริงอันนั้นหรือ

(ตอบ) ท่านไม่ควรกล่าวอย่างนี้ ท่านจงรู้นึกคะหะเถติ ว่าท่านค้นหาบุคคลไม่ได้โดยปรมัตถ์ คือ โดยความหมายอันแท้จริงแล้ว ท่านก็ควรกล่าวด้วยเหตุนี้ว่า ปรมัตถ์คือความหมายอันแท้จริงอันใดมีอยู่ เราค้นหาบุคคลนั้นไม่ได้โดยปรมัตถ์ คือ โดยความหมายอันแท้จริงนั้น คำตอบของท่านที่ว่า ปรมัตถ์คือความหมายอันแท้จริงอันใดมีอยู่ เราค้นหาบุคคลนั้นไม่ได้โดยปรมัตถ์คือ โดยความหมายอันแท้จริงนั้นจึงผิด.

พระยมกะ แปล

ธรรมบางเหล่าเป็นกุศล ธรรมเหล่านั้นทั้งหมดมีกุศลเป็นมูล อีกอย่าง ธรรมเหล่าใดมีกุศลเป็นมูล ธรรมเหล่านั้นทั้งหมดก็เป็นกุศล ธรรมเหล่านั้นทั้งหมดมีอันเดียวกับธรรมที่มีกุศลเป็นมูล อีกอย่างหนึ่ง ธรรมเหล่าใดมีมูลอันเดียวกับธรรมที่เป็นกุศล ธรรมเหล่านั้นทั้งหมดเป็นกุศล.

พระมหาปฏิฐาน แปล

ธรรมที่มีเหตุเป็นปัจจัย ธรรมที่มีอารมณ์เป็นปัจจัย ธรรมที่มีอธิบดีเป็นปัจจัย ธรรมที่มีปัจจัยหาที่สุดมิได้ ธรรมที่มีปัจจัยมีที่สุดเสมอกัน ธรรมที่เกิดพร้อมกับปัจจัย ธรรมที่เป็นปัจจัยของกันและกัน ธรรมที่มีนิสสัยเป็นปัจจัย ธรรมที่มีธรรมเกิดก่อนเป็นปัจจัย ธรรมที่มีธรรมเกิดภายหลังเป็นปัจจัย ธรรมที่มีการเสพเป็นปัจจัย ธรรมที่มีกรรมเป็นปัจจัย ธรรมที่มีวิบากเป็นปัจจัย ธรรมที่มีอาหารเป็นปัจจัย ธรรมที่มีอินทรีย์เป็นปัจจัย ธรรมที่มีฌานเป็นปัจจัย ธรรมที่มีมรรคเป็นปัจจัย ธรรมที่มีการประกอบเป็นปัจจัย ธรรมที่มีการอยู่ไม่ปราศจากเป็นปัจจัย ธรรมที่มีปัจจัย ธรรมที่ไม่มีปัจจัย ธรรมที่มีการอยู่ปราศจากเป็นปัจจัย ธรรมที่ไม่มีการอยู่ปราศจากเป็นปัจจัย.

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล	พระมหาวิเชียร พุฒมนัส
วัน เดือน ปีเกิด	14 พฤษภาคม 2507
ภูมิลำเนาเดิม	อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี
บรรพชา	13 มีนาคม 2519
อุปสมบท	14 กรกฎาคม 2528
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2520	ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลวัดเนินสุทธาวาส (สุทธิพงษ์ ประชาอนุกุล) จังหวัดชลบุรี
พ.ศ. 2523	มัธยมศึกษาชั้นเอก สำนักเรียนคณะจังหวัดชลบุรี
พ.ศ. 2530	เปรียญธรรม 5 ประโยค สำนักเรียนวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร
พ.ศ. 2534	ได้รับใบเทียบวุฒิ (ม.6) จากกระทรวงศึกษาธิการ
พ.ศ. 2539	ปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พ.ศ. 2554	ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาไทยศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2529	หัวหน้าแผนกธุรการองค์การเผยแผ่ วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร
พ.ศ. 2531-2535	เลขานุการองค์การเผยแผ่ วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร
พ.ศ. 2536	ประธานบริหาร คณะกรรมการนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พ.ศ. 2537	ประธานคณะกรรมการนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พ.ศ. 2537	ประธานพระพุทธศาสนบัณฑิต รุ่นที่ 41 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พ.ศ. 2538	พระบัณฑิตฝึกงานฝ่ายกิจการนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พ.ศ. 2539	ครูสอน โรงเรียนกุศลสมาครวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2540-2541	ผู้อำนวยการฌาปนสถานวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร

พ.ศ. 2542-2545 ครูใหญ่โรงเรียนกุศลสมาครวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2544-ปัจจุบัน เจ้าคณะ 10 วัดประยูรวงศาวาสวรวิหาร
พ.ศ. 2545-ปัจจุบัน ผู้ช่วยเจ้าอาวาสพระอารามหลวง วัดประยูรวงศาวาสวรวิหาร
พ.ศ.2550-ปัจจุบัน รองประธานองค์การเผยแผ่ วัดประยูรวงศาวาสวรวิหาร

สมณศักดิ์

พ.ศ. 2540 พระครูวินัยธร ฐานานุกรมใน พระพุทธวรญาณ (มงคล วิโรจนมหาเถร)
อดีตเจ้าอาวาสวัดประยูรวงศาวาสวรวิหาร

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี